

Heta Salmela

Kahden puolen Atlanttia

Yleiset kirjastot ja kirjastoammattilaiset Suomessa ja Kanadassa

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Kulttuurialan yksikkö

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Heta Salmela

Työn nimi: Kahden puolen Atlanttia: yleiset kirjastot ja kirjastoammattilaiset Suomessa ja Kanadassa

Ohjaaja: Pirkko Vuorela

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 68

Liitteiden lukumäärä: 2

Työssäni verrattiin Suomen ja Kanadan yleisiä kirjastoja ja kirjastoammattilaisia tutkimalla maiden yleisten kirjastojen historiaa ja valtakunnallisia kirjastojärjestöjä, kirjastoammattilaisten koulutusta, työnkuvaa, ajatuksia työstään ja mielikuvia toisistaan sekä kirjastoalan tulevaisuutta yleisesti. Vertailussa pyrittiin kartoittamaan Suomen ja Kanadan välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä, mikä auttaisi huomaamaan maiden kirjastotoiminnan ja -työskentelyn vahvuudet ja heikkoudet. Vertailun toivottiin rohkaisevan suomalaisia ja kanadalaisia tutustumaan toistensa kirjastotoimintaan ja löytämään mahdollisia ideoita kirjastotoiminnan kehittämiseksi.

Kyseessä oli kvalitatiivinen eli laadullinen vertaileva tutkimus, jossa vertailukohteet pyrittiin asettamaan hierarkiseen järjestykseen etsimällä maiden välisiä eroja. Tiedonkeruu toteutettiin haastattelemalla kahta kirjastoalan koulutusta tarjoavissa oppilaitoksissa työskentelevää henkilöä ja lähettämällä verkkokysely sataan suomalaiseen yleiseen kirjastoon, kuuteen Kanadan provinssikohtaiseen kirjastojärjestöön sekä levittämällä kyselyä Toronto Public Library- kirjastoverkon sisällä syksyllä 2012. Kyselyyn saatiin yhteensä 328 vastausta.

Vertailussa ei löydetty uusia ja merkittäviä innovaatioita kirjastotoiminnan kehittämiseksi, mutta vertailu auttoi tarkastelemaan kirjastoalan kokonaistilannetta. Vertailu auttoi huomaamaan, miten samat työtehtävät hoidetaan eri puolilla maailmaa (esim. koulutus) ja mitä kirjastotyöskentelyn osa-alueita pitäisi kehittää.

Avainsanat: yleiset kirjastot, Suomi, Kanada, kansainvälinen vertailu, kirjastovirkailijat, kirjastonhoitajat

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Library and Information Services

Author/s: Heta Salmela

Title of thesis: Both sides of the Atlantic Ocean: Public libraries and librarians in Finland and Canada

Supervisor(s): Pirkko Vuorela

Year: 2013

Number of pages: 68

Number of appendices: 2

The purpose of this thesis was to compare Finnish and Canadian public libraries and librarians by investigating the library associations and history of public libraries, the education, the content of the work and thoughts of the librarians, the images Finnish and Canadian librarians have about each other and the future of the librarianship in general. The comparison aimed to find the similarities and differences between Finland and Canada and therefore help to find the strengths and weaknesses of the library work. The goal of the research was to encourage Finnish and Canadians to find some ideas to improve their working circumstances.

The research method was a qualitative comparative research which aimed to arrange the points of comparison in a hierarchical order by the differences within the countries. The data was collected by interviewing two individuals working in two schools providing degree programs for librarianship and sending an online questionnaire to 100 public libraries in Finland, six provincial library associations in Canada and spreading the questionnaire inside the Toronto Public Library network. Altogether 328 responses were received.

The research created no new and remarkable innovations for the librarianship, but it helped to see the current situation of the field. The comparison showed how different tasks can be handled in two different countries, and which fields need to be developed further.

Keywords: public libraries, Finland, Canada, international comparison, librarians, library managers

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1. Johdanto.....	6
2. Historiaa.....	8
2.1. Yleisten kirjastojen historia Suomessa.....	8
2.2. Yleisten kirjastojen historia Kanadassa.....	10
2.3. Kirjastojärjestöt.....	12
3. Kirjastoalan koulutus.....	16
3.1. Kirjastoalan koulutus Suomessa.....	16
3.1.1. Yliopistot.....	17
3.1.2. Ammattikorkeakoulut.....	18
3.1.3. Muu kirjastoalan koulutus.....	19
3.2. Kirjastoalan koulutus Kanadassa.....	21
3.2.1. Yliopistot.....	21
3.2.2. Colleget.....	23
4. Kyselytulosten analysointi.....	25
4.1. Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmien valinta.....	25
4.1.1. Miksi vertaileva tutkimusmenetelmä?.....	25
4.1.2. Miksi haastattelut ja verkkokysely?.....	26
4.2. Kysely.....	27
4.3. Vastaajien taustatiedot.....	29
4.4. Kyselyvastaajien koulutustausta.....	32
4.5. Suomalaisien käsitykset kanadalaisista.....	34
4.6. Kanadalaisien käsitykset suomalaisista.....	36
4.7. Yhteenveto kyselytuloksista.....	37

5. Kirjastoammattilaisten työnkuva.....	40
5.1. Työnimikkeiden määritelmät ja työtehtävät.....	41
5.1.1. Kirjastoteknikko/-apulainen.....	41
5.1.2. Kirjastovirkailija.....	42
5.1.3. Informaatikko.....	43
5.1.4. Kirjastonhoitaja.....	43
5.2. Työaika ja tauot.....	45
5.3. Kirjastotyön hyvät ja huonot puolet.....	45
5.4. Työllisyystilanne.....	47
6. Tulevaisuus ja kehitysehdotukset.....	48
6.1. Tulevaisuuden kirjastopalvelut ja –tilat.....	48
6.1.1. Kirjastopalvelut sähköistyvät- hurraus vai hirvitys?..	49
6.1.2. Valoa, ihmisiä ja konsertteja.....	50
6.1.3. Kirjastot kulttuuriperinnön suojelijoina?.....	51
6.2. Työllisyystilanne tulevaisuudessa.....	52
6.3. Kehitysehdotukset.....	53
6.3.1. Käytännöllistä, tasapuolista ja ajantasaista koulutusta.....	54
6.3.2. Palkkaus ja arvostus kohdalleen.....	55
7. Yhteenveto.....	57
8. Lähteet.....	61
9.Liitteet.....	69

1. JOHDANTO

Suomi ja Kanada ovat kaksi maantieteellisesti ja kulttuurillisesti erilaista valtiota. Pienen Suomen väkiluku on noin viisi miljoonaa, kun taas maailman toiseksi suurimmassa valtiossa Kanadassa sama ihmismäärä asuu yhdessä kaupungissa. Suomalaisia pidetään hiljaisina, juroina ja sinnikkäinä työmyyrinä ja kanadalaiset mielletään ulospäin suuntautuneiksi ja hirvillä ratsastaviksi ilopille-reiksi. Suomea ja Kanadaa yhdistävät historia suurten hallitsijamaiden alaisuudessa (Venäjä ja Iso-Britannia), jääkiekkoa rakastava kansa sekä molemmissa maissa toimivat yleiset kirjastot ja niissä työskentelevät kirjastoammattilaiset.

Tutkimukseni tavoitteena on vertailla suomalaisia ja kanadalaisia yleisiä kirjastoja ja kirjastoammattilaisia löytääkseni mahdollisia keinoja kehittää kirjastotoimintaa ja tehostaa kirjastoammattilaisten työskentelyä. Vertailu selventää Suomen ja Kanadan välisiä eroja, mikä auttaa huomaamaan molempien maiden kirjastotoiminnan vahvuudet ja heikkoudet. Tavoitteenani on kannustaa suomalaisia ja kanadalaisia kirjastoja ja kirjastoammattilaisia tutustumaan toistensa työtapoihin ja -käytäntöihin ja kehittämään siten kirjastotoimintaansa. Vertailu auttaa huomaamaan, missä asioissa suomalaiset yleiset kirjastot voisivat oppia kanadalaisilta ja päinvastoin.

Valitsin opinnäytetyöni aiheen pääasiassa henkilökohtaisten kiinnostuksenkohteideni perusteella, koska haluan suuntautua tulevalla kirjastotyöurallani työskentelemään yleisissä kirjastoissa. Ajattelen yleisten kirjastojen asiakaskunnan ja työtehtävien olevan monipuolisemmat tieteellisiin ja erikoiskirjastoihin verrattuna, koska tieteellisten ja erikoiskirjastojen kokoelmat keskittyvät palvelemaan tarkkaan määritellyn asiakaskunnan (kuten opiskelijoiden ja oppilaitoksen henkilökunnan) tarpeita, kun taas yleisissä kirjastoissa käy kaikenikäisiä asiakkaita. Tämän takia asiakkaiden esittämät tiedonhankintapyynnöt voivat käsitellä mitä tahansa aiheita tähti- tai lakitieteestä tuoreimpiin bestsellereihin.

Halusin verrata Suomen yleisiä kirjastoja ja kirjastoammattilaisia kanadalaisiin, koska kanadalainen kulttuuri on kiehtonut minua pienestä pitäen. Vietin lapsuuteni Richard Scarryn ja Rosemary Wellsin lastenkirjojen ja niiden pohjalta tehtyjen piirrettyjen parissa, minkä lisäksi huomasin myöhemmällä iällä suosimaani tyyliä edustavan taiteen (kirjallisuus, musiikki, elokuvat, teatteri jne.) tulevan pääasiassa Kanadasta. Myös Toronto Public Libraryssa suorittamani kirjastoalan opintoihini kuuluva työharjoittelu vaikutti osaltaan opinnäytetyöni aihevalintaan ja tuki tutkimusprosessiani. Kuvittelin myös kanadalaisten yleisten kirjastojen olevan kehittyneempiä kuin suomalaisten, joten halusin löytää keinoja kehittää kirjastojen toimintamalleja puolin ja toisin.

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen eli laadullinen. Kyseessä on lähinnä teoriapohjainen tutkimus, koska tutkimus perustuu pitkälti jo olemassa olevaan tietoon. Yleisten kirjastojen historiasta, työntekijöiden työkuvas-
ta ja kirjastoalan koulutuksesta löytyy valtavasti tietoa ja valmiita tutkimuksia, mutta tehdessäni tiedonhankintaa en löytänyt Suomen ja Kanadan yleisiä kirjastoja ja kirjastoammattilaisia vertaavia tutkimuksia. Tutkimuksen tarkoituksena on soveltaa uutta tietoa jo olemassa olevaan teorial tietoon, joten teetin tutkimustani varten Webropol-verkkokyselyn suomalaisille ja kanadalaisille kirjastoammattilaisille. Kyselyvastaukset antoivat minulle arvokasta tietoa kirjastoammattilaisten koulutuksesta, työnkuvasta, mielipiteistä ja käsityksistä työskentelystä toisessa maassa, mikä ei selviä tutkimalla kirjoja tai internetiä.

Aloitan työni esittelemällä Suomen ja Kanadan yleisten kirjastojen historiaa ja valtakunnallisia kirjastojärjestöjä luvussa 2, minkä jälkeen vertailen maiden kirjastoalan koulutustarjontaa luvussa 3. Historia- ja koulutusesittelyjen jälkeen tarkastelen Webropol-verkkokyselyni tuloksia sekä pohdin kirjastoammattilaisten työnkuvaa, mielipiteitä, ajatuksia ja tulevaisuudennäkymiä luvuissa 4, 5 ja 6. Opinnäytetyöni yhteenveto (luku 7), lähdeluettelo ja liitteet (suomen- ja englanninkieliset kyselylomakkeet) löytyvät työni lopusta.

2. HISTORIAA

2.1. Yleisten kirjastojen historia Suomessa

Tämän kappaleen pääasiallisena lähdeteoksena toimii Ilkka Mäkisen toimittama teos *Suomen yleisten kirjastojen historia* (2009), jossa kuvataan Suomen yleisten kirjastojen kehitystä keskiajalta nykypäivään. En katsonut tarpeelliseksi käyttää muita aihetta käsitteleviä lähdeteoksia, koska Mäkisen teos kuvaa yleisten kirjastojen historiaa tarkasti ja yksityiskohtaisesti lähes 500 sivun verran. Opinnäytetyössäni esittelemä historiikki on Mäkisen toimittamaan teokseen pohjautuva tiivistelmä Suomen yleisten kirjastojen historian vaiheista.

Luostarit ja kirkot perustivat keskiajalla yksityisiä kirjastoja, joiden kokoelmat karttuivat lahjoitusten, testamenttien ja ulkomailta tuotujen kirjojen avulla. 1700-luvulla luostarit alkoivat lainata kirjojaan seurakuntalaisille pientä maksua vastaan, minkä toimintamalli lainattiin Ruotsista. Luostarikirjastojen jälkeen syntyi yksityisiä lukupiirejä, joiden tueksi perustettiin kiinteitä ja säännöllisesti toimivia lukukirjastoja. Suomen ensimmäinen lukukirjasto perustettiin Vaasaan vuonna 1794, minkä jälkeen toimintamalli levisi myös muualle Suomeen. Lukukirjastot toimivat aluksi ”julkisina lukupaikkoina”, mutta myöhemmin kirjastot alkoivat harjoittaa lainaustoimintaa.

1800-luvulla voimistuneen kansanvalistusaatteen myötä alettiin kiinnittää huomiota rahvaiden sivistämisoikeuteen. Anjalan Reginakoulun yhteyteen perustettiin ensimmäinen suomalainen rahvaankirjasto vuonna 1803, jonka jälkeen vastaavanlaisia kirjastoja perustettiin myös muualle Suomeen.

Kirjastojen perustamista ja toimintaa alettiin valvoa tarkemmin Suomen siirryttyä Venäjän vallan alle, koska sananvapauden puolustajina kirjastojen katsottiin olevan poliittisen vaikuttamisen välineitä ja pelättiin aiheuttavan epäjärjestystä. Yliop-

pilaat ja papit perustivat ja ylläpitivät aktiivisesti kirjastoja ja etenkin arkkipiispa Edvard Bergenheimin aloittaman kampanjan ansiosta Suomen kirjastojen lukumäärä kasvoi räjähdysmäisesti lyhyessä ajassa.

Sodat merkitsivät kirjastoille vaikeita aikoja. Resursseja ja avustuksia vähennettiin, minkä seurauksena kokoelmat kärsivät eikä kirjastopalveluja kehitetty. Kirjastoja lakkautettiin tai tuhottiin pommituksissa ja ympäri Suomea oli pieniä ja hajanaisia kirjastoja. Aineellisten vahinkojen lisäksi monia kirjastonhoitajia kaatui rintamalla.

Sotien jälkeen Suomen yleisten kirjastojen toimintaa elvytettiin myöntämällä kirjastoille taloudellista tukea ja asiantuntija-apua sekä perustamalla kirjastojärjestöjä ja – yksiköitä kirjastotoiminnan kehittämiseksi. Vuonna 1910 perustettu Suomen Kirjastoseura korvasi aikaisemmin toimineen Kansanvalistusseuran ja Valtion kirjastotoimikunta perustettiin vuonna 1921. Vuonna 1961 hyväksytty kirjastolaki vahvisti Suomen yleisten kirjastojen asemaa entisestään ja lakia on päivitetty tarvittaessa. Järjestötoiminnan ja lainsäädännön myötä kunnallinen kirjastotoiminta yhtenäistyi ja systematisoitui. Vuosina 1962–1978 perustetut maakuntakirjastot yhtenäisivät puolestaan kirjastojen yhteistyötä valtakunnan tasolla.

Vuoden 1978 valtionosuusuudistuksen myötä kirjastoille myönnettävän avustuksen määrä sidottiin kyseisen kunnan asukasmäärään, mikä tarjosi kirjastoille uusia resursseja kehittyä ja kasvaa. Uudistuksen myötä myös raha-avustusten käyttöä ryhdyttiin tarkkailemaan huolellisemmin ja vuoden 1992 tehdyssä valtionapu-uudistuksessa kuntien saamaa valtionosuutta laskettiin ja pikkutarkat laatuvaatimukset poistettiin. Kunnat saivat enemmän liikkumavaraa päättää paikkakuntansa kirjastotukien osuudesta.

Kansainväliset yleiset kirjastot toimivat suomalaisten kirjastojen esikuvina. Kirjastot alkoivat hankkia kirjoja keskitetysti ja lainausvalmiina norjalaisen mallin mukaisesti ja Amerikasta omaksuttiin public library-aate, jolle oli ominaista kirjastojen julkinen omistus sekä tiedon tarjoaminen ja ilmainen käyttöoikeus kaikille taustasta riippumatta. Aatteen mukaisesti asiakkaat pääsivät vaikuttamaan kirjaston kirjasvalintoihin ja kirjastoihin perustettiin lukusaleja. Suljetut kaapit korvattiin avohyllyillä selailun- ja valinnanvapauden mahdollistamiseksi ja kirjastoihin kehitettiin yhtenäinen

luokitusjärjestelmä. Pieniä kirjastoja ja niiden kokoelmia yhdistettiin ja aineistohankintaan kiinnitettiin enemmän huomiota. Kirjastot alkoivat tehdä tiiviimpää yhteistyötä koulujen kanssa, koska molemmat halusivat edistää lukutaitoa.

Ari Haasio (2010, 133-137) kertoo, että teknologia valtasi Suomen yleiset kirjastot 1900-luvun lopulla. Vuonna 1992 Suomen kirjastoseuran silloinen toiminnanjohtaja Tuula Haavisto ja Helsingin kaupunginkirjaston johtaja Maija Berntson kuulivat IFLA-konferenssissa amerikkalaisten ylistävän internetiä kirjastokäytössä, minkä seurauksena ensimmäiset asiakaspäätteet otettiin käyttöön suomalaisissa yleisissä kirjastoissa vuonna 1994. Videokasetit saapuivat yleisiin kirjastoihin ensimmäisen kerran 1980-luvun lopulla ja myöhemmin myös CD-levyt ja CD-ROM-levyt otettiin osaksi kirjastojen kokoelmia. (74-77) Tekniikan kehittyttyä DVD syrjäytti VHS-kasetit.

2.2. Yleisten kirjastojen historia Kanadassa

Toisin kuin Suomen yleisten kirjastojen historiassa, Kanadan yleisten kirjastojen historiasta ei löydy yksittäistä yleiskattavaa teosta. Kanada koostuu kymmenestä erillisistä provinssista, joista jokaisella on oma toisistaan poikkeava hallinto ja kirjastojärjestelmä. Provinssien yleiset kirjastot syntyivät ja kehittyivät eri tavoin ja ajanjaksoina, joten koko maan kattavan perusteellisen historiikin laatiminen on haastavaa. Seuraava historiikki on koottu kanadalaisissa Feliciter- ja Dalhousie Universityn Occasional paper-ammattilehdissä julkaistujen artikkeleiden pohjalta.

Elisabeth Homer Morton (1975) kuvailee artikkelissaan, että eurooppalaiset saapuivat Kanadaan 1500-1600-luvulla, jolloin he toivat mukanaan omia henkilökohtaisia kirjastojaan. He opettivat maan alkuperäisväestöä lukemaan ja perustivat roomalaiskatolisen kirkon alaisuuteen yksityisiä kirjastoja. Kanadalainen Sir Frederick Haldimand halusi yhdistää kahden kulttuurin ihmiset ja tukea ihmisten valistuneisuutta ja virkistystä, joten hän auttoi perustamaan Kanadan ensimmäisen lahjoituskirjaston Quebec Cityyn vuonna 1779.

(Homer Morton 1975, McNally, P.F. 2002) Kanadan kirjastolainsäädäntö hyväksyttiin vuonna 1851, minkä seurauksena syntyivät yleiset kirjastokokoelmat ja provinssikohtaiset kirjastolainsäädännöt. Ontario toimi kirjastolainsäädännön laatimisen ja kirjastoverkoston kehittämisen pioneerina: Kanadan ensimmäinen provinssikohtainen lainsäädäntö hyväksyttiin Ontariossa vuonna 1882 ja ensimmäiset yleiset kirjastot avattiin Guelphissa ja Torontossa. Torontossa luodun Toronto Public Library-kirjastoverkoston jälkeen syntyi lukuisia yleisiä kirjastoja ja kirjastojärjestöjä ympäri Kanadaa. Vuosina 1901-1920 yhdysvaltalainen Andrew Carnegie & Carnegie Corporation käytti 2,5 miljoonaa dollaria rakentaakseen 125 yleistä kirjastoa Kanadaan ja tukeakseen 1930-luvulla kahta kirjastotutkimusta. Kirjastojen määrärahoja leikattiin laman vuoksi, mutta kirjastojen oli tästä huolimatta vastattava väestön tarpeisiin. Projektien pohjalta kanadalaisille ja kansainvälisille kirjastoille syntyi yleinen kirjastomalli, minkä lisäksi kirjastopalvelut kehittyivät erityisesti pienillä paikkakunnilla. Kanadan kirjastolautakunta perustettiin 1940-luvun alussa ja kansalliskirjasto avattiin vuonna 1953.

Paola Picco (2008) kertoo artikkelissaan, että katolinen kirkko ja valtaa pitävät organisaatiot vastustivat Quebecin provinssin yleisiä kirjastoja, koska ne katsoivat kirjastojen vaikuttavan valtaosaan quebéciläisistä eivätkä uskoneet pystyvänsä hallitsemaan kirjastojen toimintaa. Yleisiä kirjastoja tukenut Institut Canadien liitettiin korruptioon, joten instituutti lakkautettiin. Tämän seurauksena kansa ei päässyt enää yleisiin kirjastoihin. Montréalin kaupunki pyysi Andrew Carnegieta avustamaan kirjaston rakentamista Montréaliin, mihin tämä suostui pienen epäröinnin jälkeen. Montréalin ensimmäinen yleinen kirjasto avattiin vuonna 1902, mutta sen kokoelmasisältö piti rajata tiedettä, teollisuutta ja liiketaloutta käsitteleviin aineistoihin. Kirjastoaineiston sisällön valvomiseksi perustettiin sensuurikomitea. 1950-luvulla alkaneessa ”hiljaisessa vallankumouksessa” quebéciläiset nousivat puolustamaan kanadalaista kulttuuria ja hyvinvointia, minkä seurauksena katolinen kirkko menetti valtansa kansaan ja provinssin yleinen kirjastolaki hyväksyttiin vuonna 1959. Kirjastoille myönnetty taloudellinen tuki sekä asiakas- ja käyttölukujen nousu vahvistivat Quebecin kirjastojen asemaa.

Mortonin (1975) mukaan Nova Scotian provinssissa ei ollut lainkaan kirjastojärjestelmää huonon taloustilanteen vuoksi, joten apuun kutsuttiin New York State Libra-

ryn Marion Moshier. Hän rekrytoi kanadalaisia kirjastovirkailijoita kansallisella tasolla, elvytti kirjastotoimintaa ja lisäsi provinssinsisäistä kirjastojen yhteistyötä. Vuonna 1948 kirjastonjohtajaksi nimitetty Peter Grossman palkkasi kirjastonhoitajan nimeltä Alberta Letts, joka oli suorittanut tutkinnot Western Ontarion ja Toronton yliopistoista. Provinssin kirjastotoiminta elpyi, koska rajallisen budjetin seurauksena Nova Scotian kirjastoissa opittiin keskittämään varojen käyttöä vain tärkeimpiin menoihin ja joustamaan paikallisten toimijoiden kanssa.

Kanadan kirjastojärjestö Canadian Library Association (CLA) perustettiin vuonna 1946 kanadalaisten kirjastojen aseman ja kirjastopalvelujen kehittämiseksi. Alberta Lettsin puheenjohtajakaudella 1957-58 kirjastoala kehittyi kaikilla osa-alueilla, koska uudet tekniikat ja metodit kehittivät kirjastoalan koulutusta, kirjastojen toimintaa ja yhteistyötä, paransivat kirjastonhoitajien työoloja ja monipuolistivat kirjastopalveluja projektien ja ohjelmien avulla. Letts kutsuttiin Intiaan konsultoimaan paikallisia yleisiä kirjastoja ja auttamaan kehittämään kirjastopalveluja Intiassa. Matkan aikana Letts vieraili Intian lisäksi Euroopan ja Lähi-idän kirjastoissa, joista hän toi Kanadaan kokemuksia ja ideoita kirjastopalvelujen kehittämiseksi.

Kanadalaiset yleiset kirjastot jatkoivat kasvuaan. Uusia kirjastoja perustettiin, yleiset kirjastot mukautuivat yhteisön ja asukkaiden muuttuviin tarpeisiin ja teknologia yleistyi Kanadan yleisissä kirjastoissa. Myös kirjastoalan koulutusta uudistettiin, koska koulutuksen sisältöä oli päivitettävä vastaamaan tämän päivän haasteisiin ja kirjastojen lukumäärän kasvaessa tarvittiin myös lisää työntekijöitä. Kanadalaiset kirjastot jatkavat kasvuaan ja kehitystään tänäkin päivänä.

2.3. Kirjastojärjestöt

Sekä Suomesta että Kanadasta löytyy valtakunnallinen kirjastojärjestö, joka edistää maansa yleisten kirjastojen asemaa ja kehittymistä, tarjoaa täydennyskoulutusta kirjastoalan ammattilaisille ja tiedottaa kirjastoalan tuoreimmista kuulumisista säännöllisesti ilmestyvässä lehdessään. Kanadasta löytyy valtakunnallisen kir-

jastojärjestön lisäksi provinssikohtaisia kirjastojärjestöjä, jotka työskentelevät yleisten kirjastojen hyväksi paikallistasolla.

Haasio (2010, 12) kertoo, että **Suomen kirjastoseura** perustettiin vuonna 1910 jatkamaan pitkään toimineen Kansanvalistusseuran työtä. (mts. 90-92) Kirjastoseura työskentelee aktiivisesti kirjastojen kehittämisen ja palvelutason ylläpidon puolesta. Seura toimii käytännössä monilla eri tavoilla: se tarjoaa täydennyskoulutusta kirjastoammattilaisille järjestämällä kursseja, seminaareja ja luentoja. Toiminnan alkuaikoina Kirjastoseura oli ainoa kirjastoalan koulutusta tarjoava organisaatio Suomessa. (mts. 56-57) Kirjastoseura edistää yleisten kirjastojen asemaa myös osallistumalla lainsäädäntöön ja tarjoamalla asiantuntija-apua päättäjille.

Haasio (2010, 110-111) esittelee kansainvälisyyden olevan yksi Kirjastoseuran toiminnan tärkeimpiä painopisteitä, koska kansainvälisen toiminnan avulla voidaan uudistaa suomalaisten kirjastojen toimintaa. Seura osallistuu Pohjoismaisiin kirjastokokouksiin, joissa ylläpidetään Pohjoismaisten välistä kirjastoyhteistyötä sekä toimii aktiivisesti IFLA:ssa (maailman suurin ja vaikutusvaltaisin kirjastojärjestö) ja EU:ssa.

(Haasio 2010, 78-79) Kirjastoseuran kaksi luultavasti näkyvintä toimintamuotoa ovat Valtakunnallisten kirjastopäivien ja Lainan päivän järjestäminen. Valtakunnalliset kirjastopäivät järjestetään joka toinen vuosi ja ne ovat kolmipäiväiset. Kirjastopäivillä kirjastoammattilaiset kokoontuvat yhteen ympäri Suomea keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Lainan päivää juhlitaan joka toinen vuosi Lainan nimipäivänä 8.2., mutta halutessaan kirjastot voivat järjestää tapahtuman vuosittain. Kyseinen viikko on nimetty Kirjastoviikoksi. Lainan päivän tarkoituksena on tuoda esille kirjastoja, kirjastoammattilaisia ja kirjastojen palveluja yleisön ja päättäjien tietoisuuteen. Teemapäivän aikana kirjastoissa järjestetään tapahtumia ja tempauksia, minkä lisäksi kirjastot huomioidaan mediassa.

(mts. 156–159&170–171) Suomen kirjastoseura julkaisee **Kirjastolehteä**, jonka ensimmäinen numero ilmestyi Kansanvalistusseuran julkaisemana vuonna 1908. Kansanvalistusseuran ja Kirjastoseuran lehdet yhdistettiin taloudellisista syistä,

mutta koska ratkaisusta ei pidetty, Kirjastolehti on ilmestynyt itsenäisesti vuodesta 1948 lähtien. Kirjastolehti tiedottaa tuoreimmista kirjastouutisista ja -ilmiöistä kirjastotyöntekijöille kymmenen kertaa vuodessa ilmestyvänä paperiversiona sekä jatkuvasti päivitettävinä verkkosivuina ja keskustelupalstoina.

Canadian Library Associationin verkkosivuilta (Canadian... [viitattu 19.1.2013]) selviää, että voittoa tavoittelematon ja vapaaehtoistyöhön perustuva **CLA** perustettiin vuonna 1946. Se työskentelee aktiivisesti kirjastojen yhteiskunnallisen aseman parantamiseksi sekä inspiroi ja tukee oppimista. Järjestön keskeisimpiä arvoja ovat mm. diversiteetin vaaliminen, tiedottamisen tärkeyden korostaminen kirjastopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja vapaan pääsyn varmistaminen informaatioon avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan luomiseksi. Järjestö vaalii ja kehittää kirjastojen ja kirjastoammattilaisten asemaa kouluttamalla (konferenssien, seminaarien ja kurssien järjestäminen), tiedottamalla avoimista työpaikoista, myöntämällä avustuksia ja stipendejä ja osallistumalla kirjastolainsäädäntöön.

CLA on nimennyt lokakuun Kanadan kirjastokuukaudeksi (Canadian Library Month/Mois de bibliothèques au Canada), jolloin juhlistetaan Kanadan kirjastoja, työntekijöitä ja niiden tarjoamia tietopalveluja. Teemakuukauden aikana kirjastoissa järjestetään aiheeseen liittyviä tapahtumia ja kansalaisia rohkaistaan oppimaan ja käyttämään kirjastoja.

CLA tiedottaa toiminnastaan ja kirjastomaailman tuoreimmista kuulumisista kuusi kertaa vuodessa ilmestyvässä Feliciter-lehdessä ja CLA Digest -uutiskirjeessä. Järjestön verkkosivuilta löytyvät lehtiesittelyt paljastavat **Feliciterin** olevan Kanadan ainoa kirjastoalan ammattilehti ja se on luettavissa ainoastaan verkkoversiona. Lehti julkaisee mielipidekirjoituksia, kolumneja, uutisia ja ajankohtaisaiheita käsitteleviä artikkeleita. **CLA Digest** on joka toinen perjantai lähetettävä sähköinen uutiskirje, jossa tiedotetaan tuoreimmista uutisista, avoimista työpaikoista, myönnettyistä avustuksista ja palkinnoista sekä tulevista tapahtumista.

Valtakunnallisen kirjastojärjestön lisäksi Kanadassa toimii lukuisia **provinssi- ja territoriokohtaisia kirjastojärjestöjä**, jotka edistävät provinssiensa yleisten ja erikoiskirjastojen asemaa paikallistasolla. Tutustuin opinnäytetyötäni varten

ainoastaan British Columbia Library Associationin (British Columbia... [viitattu 19.1.2013]) ja Library and Archives Canadian (Library and Archives... [viitattu 19.1.2013]) verkkosivuihin, koska provinssikohtaisten kirjastojärjestöjen toiminta on hyvin samankaltaista ympäri Kanadaa. Provinssikohtaisten kirjastojärjestöjen voidaan sanoa olevan Canadian Library Associationin paikalliskopioita, joiden tavoitteet ja toimintatavat ovat identtisiä CLA:n toiminnan kanssa. CLA:n tavoin provinssikohtaiset kirjastojärjestöt vaalivat kirjastojen asemaa ja kehittämistä, koordinoivat ja ylläpitävät Kanadan sisäistä kirjastojen välistä yhteistyötä ja järjestävät täydennyskoulutusta ja konferensseja kirjastoammattilaisille. Provinssista riippuen yleisten kirjastojärjestöjen lisäksi saattaa löytyä myös erikoiskirjastojen provinssikohtaisia järjestöjä, kuten esimerkiksi Newfoundland and Labrador Health Libraries Association.

3. KIRJASTOALAN KOULUTUS

Yleisissä kirjastoissa työskentelevien kirjastoammattilaisten koulutus vaikuttaa merkittävästi kirjastopalveluiden laatuun. Kirjastohenkilökunnan monipuolisen ja ajantasaisen koulutuksen ansiosta yleiset kirjastot pystyvät tarjoamaan asiakkailleen tehokasta ja asiantuntevaa palvelua, mikä edistää asiakastyytyväisyyttä ja yleisten kirjastojen asemaa. Suomalaisille ja kanadalaisille kirjastoammattilaisille teettämästäni opinnäytetyökyselystä ja Pirjo Vatasen artikkelista (2009) ilmenee, että kirjastoalan koulutus on muuttunut kirjastojen mukana vuosien saatossa. Aikaisemmin kirjastoalalle kouluttauduttiin yliopistoissa, kirjekursseilla tai käytännön työkokemuksen kautta, mutta viimeisen 50 vuoden aikana koulutusvaihtoehdot ovat monipuolistuneet ja muuttuneet korkeatasoisemmiksi. Tämän luvun lähdeaineistona ovat toimineet suomalaisten ja kanadalaisten kirjastoalan koulutusta tarjoavien oppilaitosten (yliopistot, ammattikorkeakoulut, colleget ja ammattioppilaitokset) verkkosivut sekä Haapaveden opiston kirjasto- ja tietopalvelujen koulutusohjelman lehtorin Ulla-Mari Kiven ja University of Western Ontarion professorin Paulette Rothbauerin haastattelut.

3.1. Kirjastoalan koulutus Suomessa

Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilta löytyvän määritelmän (Opetus... [viitattu 26.1.2013]) mukaan suomalainen kirjastoalan koulutus jaetaan kahteen kategoriaan: korkeakoulutasoon ja muuhun kuin korkeakouluasteeseen. Korkeakoulutasolla tarkoitetaan yliopistoja ja ammattikorkeakouluja, kun taas muuksi kuin korkeakouluasteeksi määritellään liiketalouden perustutkinnon tieto- ja kirjastopalvelujen koulutusohjelma sekä tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto näyttötutkintona. Alalle on mahdollista kouluttautua myös oppisopimuksella. Kirjastoalan jatku-

van kehittymisen vuoksi kirjastoammattilaisen koulutus ei pääty valmistujaisjuhlaan, vaan työelämässä oleville kirjastoammattilaisille järjestetään täydennyskoulutusta ja seminaareja.

3.1.1. Yliopistot

Titta Baerin *Kuka kouluttaa ja mihin* -artikkelissa (2012, 7-8) kerrotaan, että Suomessa noin 46 % kirjastoalalle valmistuneista opiskelijoista on suorittanut yliopistotutkinnon, mutta enemmistö valmistuneista työllistyy muualle kuin kirjastoihin. Suomesta löytyy kolme yliopistoa, joissa on mahdollista suorittaa informaatiotutkimuksen kandidaatin tai maisterin tutkinto: Tampereen ja Oulun yliopistot sekä Turun Åbo Akademi. Lisäksi Helsingin ja Oulun yliopistojen avoimet yliopistot tarjoavat informaatiotutkimuksen perusopintoja (25 opintopistettä). Yliopistojen opintosuunnitelmat ja kurssien sisällöt ovat pitkälti samanlaiset, mutta Tampereella informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median tutkinto-ohjelma mahdollistaa opiskelijan suuntautumisen myös pelialan tutkimukseen. Tämä on mielestäni hyvä asia, koska yliopistot tunnetusti kilpailevat opiskelijoista ja mahdollisuus suuntautua pelialalle auttaa Tampereen yliopistoa erottumaan Oulun ja Turun yliopistoista.

Yliopistojen opiskelijahaku ja -valintakäytännöt esitellään yliopistojen verkkosivuilta. Yliopistoihin haetaan yhteishaussa keväällä tai syksyllä ja valinta tapahtuu valintakokeen, ylioppilastodistuksen tai näiden yhteispisteiden perusteella. Hakija voi hakea opiskelemaan suoraan maisteriohjelmaan yliopiston erillisvalinnassa, jos häneltä löytyy aikaisempi korkeakoulututkinto. Opiskelijat valitaan erillisvalinnassa kirjallisten hakemusten, opintomenestyksen ja työkokemuksen perusteella.

Tampereen ja Oulun yliopistojen sekä Turun Åbo akademien tutkinto-ohjelmaesittelyt kertovat opintojen kestävän keskimäärin viisi vuotta, joista kolme vuotta kuluu kandidaatin ja kaksi vuotta maisterin opinnoissa. Opintojen laajuus on noin 300 opintopistettä, mutta lopulliset tutkintonimikkeet ja opintopistemäärät vaihtelevat yliopistokohtaisesti. Åbo akademista valmistuneiden tutkintonimike on

politics kandidat (PK) tai magister (PM), Oulun yliopistosta humanististen tieteiden kandidaatti tai filosofian maisteri (FM) ja Tampereelta filosofian maisteri. Yliopisto-opiskelu on pitkälti teoriapohjaista, mutta Tampereen ja Oulun yliopistojen harjoitteluesittelyjen mukaan opiskelijoiden on suoritettava harjoittelujakso kandidaattitutkinnon aikana. Tampereen yliopistossa täysipäiväisen opiskelijan harjoittelu kestää kolme kuukautta ja on 10 opintopisteen laajuinen, mutta osa-aikaisen opiskelijalla harjoittelu kestää pidempään. Oulun yliopistossa opiskelija voi valita kahden (5 opintopisteen) tai kolmen (8 opintopisteen) kuukauden harjoittelun. Harjoittelijalle maksetaan työstä pientä harjoittelupalkkaa, minkä lisäksi opiskelija voi hakea yliopiston harjoittelutukea. Tampereen yliopistossa palkattoman harjoittelujakson suorittaminen on kiellettyä, kun taas Oulussa harjoittelun voi suorittaa halutessaan opintotuen turvin.

Kansainvälisyys on tärkeä osa informaatiotutkimuksen opintoja, mutta yliopistojen verkkosivuilta löytyvien kansainvälisyysesittelyjen perusteella Tampereen yliopisto panostaa asiaan eniten. Yliopisto-opiskelijat voivat lähteä opiskelijavaihtoon erilaisten kansainvälisyysohjelmien (mm. Nordplus ja Erasmus) kautta, minkä lisäksi Tampereella on mahdollista toimia kv-tuutorina ja osallistua kansainväliseen Bobcatsss-konferenssiin. Kyseessä on kirjasto- ja informaatioalan opiskelijoille suunnattu konferenssi, joka järjestetään vuonna 2013 Ankarassa, Turkissa.

3.1.2. Ammattikorkeakoulut

Yliopistojen lisäksi Suomessa on mahdollista suorittaa kirjastoalan korkeakoulututkinto ammattikorkeakoulussa. Yliopistoihin verrattuna ammattikorkeakouluopiskelu on käytännönläheisempää ja oppilaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä työelämän organisaatioiden kanssa. Baer (2012) kertoo 21 % kirjastoalalle valmistuneista opiskelijoista tulevan Turussa, Oulussa ja Seinäjoella sijaitsevista ammattikorkeakouluista.

Ammattikorkeakoulujen verkkosivujen koulutusohjelmaesittelyt määrittelevät kirjastolinjojen opiskelijahaun ja -valinnan tapahtuvan peruskoulun päättö- tai ylioppilastodistuksesta, valintakokeesta ja ensimmäisestä valintatoiveesta saatujen yhteispisteiden perusteella. Joissakin tapauksissa hakija saatetaan hyväksyä opiskelijaksi pelkän ylioppilastodistuksen perusteella.

Ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmista selviää, että opiskelijat valmistuvat kirjastoalan tradenomeiksi opiskeltuaan 3-4 vuotta ja suoritettuaan 210 opintopistettä. Opintoihin kuuluvan puolivuotisen (30 opintopistettä) työharjoittelun voi suorittaa joko palkallisena tai palkattomana. Ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien mukaan Turun ja Oulun ammattikorkeakoulut ovat jakaneet harjoittelujakson suorittamisen ensimmäiselle ja kolmannelle lukuvuodelle, mutta Seinäjoella harjoittelu suoritetaan kokonaisuudessaan kolmantena lukuvuonna.

Kansainvälisyys näkyy myös ammattikorkeakouluopinnoissa. Opiskelijat voivat halutessaan lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille ja vastaavasti ammattikorkeakoulut vastaanottavat kansainvälisiä opiskelijoita. Ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä ulkomaisten kirjastojen ja yliopistojen kanssa.

3.1.3. Muu kirjastoalan koulutus

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lisäksi kirjastoalaa voi opiskella ammattioppilaitoksissa. Tämän kappaleen lähdemateriaalina toimivat Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän, Haapaveden opiston ja koulutuskeskus Sedun verkkosivut sekä Haapaveden opiston tieto- ja kirjastopalvelujen koulutusohjelman lehtorin Ulla-Mari Kiven haastattelu. **Ammattioppilaitoksissa** voi suorittaa liiketalouden perustutkinnon (merkonomi), josta opiskelija suuntautuu kirjasto- ja tietopalveluun. Nuorille suunnatun koulutuksen lisäksi toisen asteen oppilaitokset tarjoavat aikuis- koulutus- ja oppisopimusmahdollisuuksia. Noin 33 % kirjastoalalle valmistuneista on saanut ammatillisen koulutuksen (Baer 2012).

Toisen asteen oppilaitoksiin haetaan opiskelemaan kevään ja syksyn yhteishaus-
sa sekä tarvittaessa täydennyshaussa. Hakijoille järjestetään valintakoe, jonka
käytännöt vaihtelevat oppilaitoksittain. Useimmiten valintakoe koostuu kirjallisesta
tehtävästä ja haastattelusta, jossa mitataan hakijan motivaatiota ja soveltuvuutta
alalle. Opiskelijat valitaan päättö- tai ylioppilastodistuksen, pääsykokeen tai näiden
yhteispisteiden perusteella.

Toisen asteen opinnot kestävät 2-3 vuotta ja ovat laajuudeltaan 120 opintoviikkoa,
mutta mahdollisen aiemman tutkinnon vuoksi opiskelija saattaa valmistua jo kah-
dessa vuodessa. Koulutusohjelmien opetussuunnitelmat pyrkivät monipuolisuus-
teen tarjotakseen valmistuneille opiskelijoille valmiudet tehdä myös muita kuin kir-
jastoalan töitä. Monialaisesta osaamisesta on hyötyä, koska kirjastoja pidetään
monikulttuurikeskuksina (kirjastoissa järjestetään tapahtumia, pidetään taidenäyt-
telyitä ja tehdään kotiseututyötä). Koulutusohjelmaan kuuluu vähintään 20 opinto-
viikkoa työssäoppimisjaksoja, jolloin opiskelija vierailee opiskeluaikanaan kolmes-
sa mahdollisimman erilaisessa harjoittelupaikassa. Harjoittelujaksojen kautta oppi-
laitokset ja opiskelijat luovat kontakteja työelämään.

Ammattioppilaitokset kannustavat opiskelijoitaan kansainvälisyyteen, mutta lehtori
Kiven (2012) mukaan ainakin Haapaveden opistossa kansainvälisyys on vielä uusi
asia (opistossa on järjestetty kirjastoalan koulutusta vuodesta 2009). Kivi kertoo
kansainvälisen harjoittelujakson kiinnostavan opiskelijoita, mutta harjoittelut ovat
järjestyneet toistaiseksi lähinnä yhteistyökirjastojen kanssa. Opiskelijat voivat
hankkia kansainvälisen harjoittelupaikan myös itsenäisesti. Kansainvälisten har-
joittelujaksojen suurin ongelma on ajanpuute, koska harjoittelupaikan järjestämi-
seen kuluu paljon aikaa (sähköpostivastausten odottaminen ja asiakirjojen lähet-
täminen) ja opiskelijan tulisi samanaikaisesti edistyä opinnoissaan aikataulun mu-
kaisesti.

Kirjastoalalle on mahdollista kouluttautua myös **oppisopimuksen** kautta, josta
löytyy runsaasti tietoa oppisopimus.net-sivustolta. Haluan huomauttaa, ettei oppi-
sopimuskoulutusta pidetä virallisena kirjastoalan koulutusmuotona, koska oppiso-
pimuksen kautta on mahdollista kouluttautua muuallekin kuin kirjastoalalle. Esitte-
len kuitenkin oppisopimuksen yhtenä mahdollisena koulutusvaihtoehtona. (Oppi-

sopimus... [viitattu 26.1.2013]) Oppisopimuksella tarkoitetaan ”työsuhteeseen perustuvaa ammatillista koulutusta, jota täydennetään ammattioppilaitoksen tai aikuiskoulutuskeskuksen kursseilla”. Opiskelijalla on useimmiten alan työpaikka tai työkokemusta alalta, joten oppisopimusta voidaan pitää eräänlaisena täydennyskoulutuksen muotona. Opiskelu kestää 2-4 vuotta ja opiskelija hankkii oppisopimuspaikkansa itsenäisesti. Oppisopimuskoulutus on taloudellisesti tuettua, sillä työnantaja saa oppisopimusajalta koulutuskorvausta ja opiskelija saa työajalta palkkaa sekä opetusajan taloudellista tukea.

3.3. Kirjastoalan koulutus Kanadassa

Torontossa haastatteleman University of Western Ontarion professori Paulette Rothbauer (2012) kertoi, että Suomesta poiketen Kanadassa on vain kaksi tapaa kouluttautua kirjastoalalle: yliopistossa tai collegessa. Verkkokyselyvastauksista selvisi, että 1960–80-luvuilla monet kirjastoammattilaiset hankkivat ammattitaitonsa käytännön työkokemuksen kautta istumatta päivääkään yliopistojen luennoilla. Rothbauerin mukaan tämä ei onnistuisi enää nyky-Kanadassa, koska työnantajat vaativat hakijoilta lähes poikkeuksetta informaatioalan ammattitutkintoa.

3.3.1. Yliopistot

Library and Archives Canada -sivustolla (Library... [viitattu 26.1.2013]) kerrotaan Kanadasta löytyvän seitsemän kirjasto- ja informaatioalan maisteritason koulutusta tarjoavaa yliopistoa. Kanadalaiset yliopistot muistuttavat monessa suhteessa suomalaisia yliopistoja, mutta selkein ero maiden välillä on Kanadassa käytössä olevat lukuvuosimaksut. Toronton yliopiston ja Vancouverin Langara Collegen

verkkosivuilta (University... & Langara... [viitattu 26.1.2013]) selviää, että yliopistoissa ja collegeissa käytössä olevat lukuvuosimaksut maksetaan useassa erässä lukuvuoden aikana. Maksettava summa määräytyy opiskeluajan ja tutkinnon laajuuden mukaan, ja siihen sisältyvät opiskelijan materiaali- ja teknologiakustannukset (tietokoneen, tulostimen, kopiokoneen ja skannerin käyttö), vakuutukset ja luennoitsijan palkkio. Lukuvuosimaksun määrä vaihtelee suuresti oppilaitosten välillä. Esimerkiksi Toronton yliopiston informaatiotutkimuksen täysipäiväisen opiskelijan lukuvuosimaksu on reilut 10 000 Kanadan dollaria (noin 7700 euroa), kun taas Nova Scotian Halifaxin Dalhousien yliopistossa (Dalhousie... [viitattu 26.1.2013]) informaatiojohtamisen maisteriopiskelijan tutkinto maksaa 27 000 Kanadan dollaria (noin 21 000 euroa). Osa-aikaisten ja collegeopiskelijoiden lukuvuosimaksut ovat alhaisempia. Professori Rothbauer (2012) selitti, että opiskelijat joutuvat maksamaan lukuvuosimaksun lisäksi myös elinkustannuksista (asuminen ja ruoka), joten monet opiskelijat ottavat lainaa pankista ja käyvät töissä opintojensa kustantamiseksi.

Professori Rothbauer kertoi, ettei kanadalaisiin yliopistoihin järjestetä pääsykokeita, vaan opiskelijaksi haetaan kirjallisten hakemusten perusteella. Hakemukseen liitetään tiedot lukiotodistuksen arvosanoista ja keskiarvosta, mahdollisesta työkokemuksesta/aikaisemmista opinnoista sekä suosituskirjeet. Toronton yliopiston verkkosivujen hakuprosessiesittelyssä kerrotaan, että hakijan tulee maksaa yliopistolle noin sadan dollarin suuruinen hakumaksu (application fee) hakuprosessin aikana. Rothbauerin mukaan useimpiin yliopistoihin ole erityisiä hakuajoja, vaan hakemuksia vastaanotetaan ja käsitellään vuoden ympäri. Jatkuvasta hakuajasta huolimatta varsinainen opiskelu alkaa syksyllä tai keväällä.

Opiskelu kanadalaisissa yliopistoissa on pitkälti teoriapainotteista ja tutkinnon suorittamiseen menee opintojen intensiivisyydestä ja aikaisemmista opinnoista riippuen 2-4 vuotta. University of Western Ontarion ja Toronton yliopistojen kurssisuunnitelmien (University of Western... [viitattu 26.1.2013]) mukaan opiskelijoiden tulee suorittaa 15 kurssia, joihin sisältyy kuusi pakollista kurssia, kahdeksan valinnaista kurssia ja yksi teknologiakurssi. Suosituksen mukaan kokopäiväiset opiskelijat suorittavat lukuvuodessa 4-5 kurssia ja osa-aikaiset opiskelijat 1-2 kurssia. Harjoittelujakso kuuluu pakollisena osana suurimmassa osassa Kanadan yliopistoja. Yli-

opistosta valmistuvien opiskelijoiden tutkintonimike on MLIS (Master of Library and Information Science).

Yliopistojen kurssitarjottimet ovat pitkälti samanlaisia, mutta yliopistojen väliltä löytyy mielenkiintoisia erityispiirteitä. Professori Paulette Rothbauer kertoo University of Western Ontariossa opiskelun olevan käytännönläheisempää kuin Toronton yliopistossa, minkä lisäksi hän kertoi Albertan yliopistossa olevan kehitteillä kokonaan verkossa suoritettava kirjastoalan maisteritutkinto. Albertan yliopiston verkkosivujen (University of Alberta... [viitattu 26.1.2013]) tutkintoesittely mainostaa verkkotutkinnon yhdistävän kirjastoalan opiskelijat ympäri Kanadaa ja maailmaa, koska opiskelijat voivat hankkia kirjasto- ja informaatioalan pätevyyden helposti ajasta ja paikasta riippumatta. Tutkinnon sisältöä kehitetään vielä, mutta arvioiden mukaan täysipäiväinen opiskelija voisi suorittaa maisteritutkinnon kahdessa vuodessa. Halifaxin Dalhousien yliopistossa on mahdollista erikoistua informaatiojohtamiseen Master of Information management-ohjelmassa. Dalhousien yliopiston tutkintoesittely (Dalhousie... [viitattu 26.1.2013]) määrittelee tutkinnon koostuvan yhdeksästä kurssista, joista kahdeksan on pakollisia ja yksi valinnainen. Hakijalta vaaditaan vähintään viiden vuoden työkokemus ja aikaisempi nelivuotinen tutkinto, joka on Dalhousien yliopiston yliopistosenaatin hyväksymä.

3.3.2. Colleget

Kanadalaisten collegejen voidaan sanoa vastaavan suomalaisia toisen asteen opilaitoksia, koska yliopistoihin verrattuna collegeopinnot painottavat käytännönläheisten perusasioiden oppimista. Canadian Library Associationin ylläpitämän college-listan (Canadian... [viitattu 26.1.2013]) ja Vancouverin Langara collegen koulutusohjelmakuvauksen (Langara... [viitattu 26.1.2013]) mukaan kouluun hyväksytävien opiskelijoiden on täytynyt suorittaa kanadalaiset peruskoulun 12. luokka (vastaa suomalaista lukiota) tai heidän tulee olla yli 19-vuotiaita. Opiskelijat valitaan päättötodistuksen ja valintakokeen perusteella. Valintakokeiden kiinnostava-

na erikoispiirteensä hakijoiden täytyy suorittaa konekirjoituskoe, jonka läpäisemiseksi hakijan on kyettävä kirjoittamaan vähintään 30 sanaa minuutissa. Konekirjoituskoe toistetaan opintojen lopussa, jolloin opiskelijan konekirjoitusnopeuden tulisi olla vähintään 60 sanaa minuutissa.

Collegeopiskelu kestää kaksi vuotta ja valmistuttuaan opiskelijan tutkintonimike on kirjastoteknikko (library technician). Valmistumisen jälkeen opiskelija voi jatkokouluttautua yliopistossa. Verratessani Vancouverin Langara collegen, Nova Scotia community collegen ja Toronton Seneca college of Applied Arts and Technologyn kurssisuunnitelmia huomasin opintosuunnitelmien sisältävän käytännöllisiä peruskursseja, mutta eivät juurikaan syventäviä kursseja. Tällaisia kursseja ovat mm. englanninkielinen kirjallisuus, tietokannat, aineistonkuvailu, luettelointi ja tietopalvelujen perusteet. Arvelen painotuksen johtuvan siitä, että collegessa opiskelleet nuoret jatkavat todennäköisesti kirjasto- ja tietopalvelualan opintojaan yliopistossa. Collegeopintoihin kuuluvat työharjoittelujaksot suoritetaan toisena ja kolmantena opiskeluvuonna.

Tutustuessani kanadalaisien yliopistojen ja collegejen opetussuunnitelmiin en löytänyt tietoa kansainvälisyyden näkymisestä kirjastoalan oppilaitosten opetussuunnitelmissa. Pohdittuani asiaa tajusin tämän johtuvan Kanadan monikulttuurisuudesta. Kanadan väestökeskuksen (Human Resources... [viitattu 26.1.2013]) mukaan maahanmuuttajat edustavat yli 200 maata ja kulttuuritaustaa ja vuonna 2006 22,2 % kanadalaisista oli syntynyt Kanadan ulkopuolella. Torontossa 45 % väestöstä on syntynyt Kanadan ulkopuolella. Toisin sanoen monikulttuurisuus näkyy opiskelijayhteisöissä luonnostaan, joten oppilaitosten ei tarvitse korostaa kansainvälisyyttä erikseen. Luultavasti kanadalaiset kirjastoalan opiskelijat suorittavat osan opinnoistaan tai työharjoittelustaan ulkomailla, vaikkei asiasta mainittu oppilaitosten verkkosivuilla.

4. KYSELYTULOSTEN ANALYSOINTI

4.1. Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmien valinta

4.1.1. Miksi vertaileva tutkimusmenetelmä?

Totesin opinnäytetyöni johdannossa halunneeni verrata suomalaisia ja kanadalaisia yleisiä kirjastoja ja kirjastoammattilaisia, koska kuvittelin kanadalaisten yleisten kirjastojen ja kirjastoammattilaisten olevan kehittyneempiä verrattuna suomalaisiin. Uskoin vertailun selventävän Suomen ja Kanadan välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä, mikä auttaisi huomaamaan molempien maiden kirjastotoiminnan heikkoudet ja vahvuudet. Toivoin vertailuni auttavan löytämään mahdollisia ideoita, kuinka kehittää kirjastotoimintaa ja -työskentelyä Suomessa ja Kanadassa.

Juhani Aaltola ja Raine Valli (2001, 113) määrittelevät parivertailun tarkoituksena olevan asettaa vertailukohteet hierarkkiseen suuruus- tai paremmuusjärjestykseen. Aaltolan ja Vallin mukaan parivertailu auttaa etsimään verrattavien muuttujien välisiä suhteita tietyn vertailuperusteen mukaan. James R. Campbell (2004, 1) korostaa kulttuurienvälisen tutkimuksen tärkeyttä, koska se auttaa meitä ymmärtämään paremmin vieraita kulttuureja. Campbellin mukaan vieraiden kulttuurien tunteminen lisää ryhmien välistä yhteistyötä ja vakautta, mikä edistää suvaitsevaisuutta.

Aaltolan, Vallilan ja Campbellin teosten määritelmät tukevat myös henkilökohtaisia perustelujani vertailevan tutkimusmenetelmän valinnalleni. Määritelmien mukaisesti vertailevan tutkimukseni tavoitteena oli selkiyttää suomalaisten ja kanadalaisien kirjastojen ja kirjastoammattilaisten eroja tutustumalla molempien maiden kirjastotoimintaan. Vertailulla oli myös Campbellin mainitsema kulttuurienvälinen nä-

kökanta, koska toivoin Suomi-Kanada -vertailuni lisäävän kulttuurienvälistä vuorovaikutusta ja ymmärrystä.

4.1.2. Miksi haastattelut ja verkkokysely?

Toteutin opinnäytetyöhöni liittyen Webropol-verkkokyselyn, jossa selvitin suomalaisten ja kanadalaisten kirjastotyöntekijöiden ammatillisten taustojen lisäksi heidän mielipiteitään työstään, kirjastoalan koulutuksesta ja tulevaisuudennäkymistä sekä kanadalaisiin/suomalaisiin kirjastoihin ja kirjastoammattilaisiin liitetystä mielikuvista. Kyselyyn vastasi 139 suomalaista ja 189 kanadalaista kirjastoammattilaista, joiden joukosta löytyi niin vastavalmistuneita kirjastoassistentteja kuin korkeassa esimiesasemassa olevia ja pitkän työuran omaavia kirjastovirkailijoita. Verkkokyselyn lisäksi järjestin syksyllä 2012 henkilökohtaiset haastattelut Haapaveden opiston kirjasto- ja tietopalvelujen koulutusohjelman lehtorin Ulla-Mari Kiven ja University of Western Ontarion professorin Paulette Rothbauerin kanssa.

Ranjit Kumar (2005, 123-125) kuvailee haastattelun olevan kahden ihmisen välinen vuorovaikutustilanne, jolla on selkeä tarkoitus ja päämäärä. Haastattelurakenne voi olla tilanteesta riippuen tarkkaan rajattu (strukturoidu) tai joustava ja vapaamuotoinen (puolistrukturoidu). (mts. 131-132) Kumar pitää haastattelua hyvänä tiedonkeruumenetelmänä, koska haastattelu tarjoaa tutkijalle mahdollisuuden saada ainutlaatuista tietoa (=tietoa, jota ei löydy kirjoista tai tarkkailemalla ihmisiä), tarkkailla vastaparin eleitä ja äänenpainoja sekä tarvittaessa tarkentaa tai korjata esitettyjä kysymyksiä. Toisaalta Kumar huomauttaa haastattelujen toteuttamisen vievän aikaa ja rahaa, ihmisten persoonallisuuksien vaikuttavan heidän vastauksiinsa (toiset ihmiset ovat puheliaampia kuin toiset) ja mahdollisten johdattelevien kysymysten/vastausten vääristävän tutkimustuloksia (haastattelun molemmat osapuolet pyrkivät miellyttämään toisiaan).

Robert E. Staken (2010, 99) mukaan kyselyllä tarkoitetaan kysymysten, väittämien tai asteikkojen ryhmää, jotka esitetään samalla tavalla kaikille vastaajille. Kyselyn kautta saatuja tuloksia voidaan vertailla keskenään tai ryhmitellä erilaisten muuttu-

jien mukaan (esim. yhteismäärä, keskiarvo, korrelaatio tai prosentit). Kyselymenetelmä mahdollistaa suuren vastausmäärän hankkimisen, mutta vastaavasti monet jättävät vastaamatta kyselyihin.

Toteutin tutkimukseni tiedonkeruun kirjastoammattilaisille lähetettävänä Webropol-verkkokyselynä, koska totesin Staken määritelmän mukaisesti tavoittavani suurimman vastaajajoukon helpoimmin ja nopeimmin sähköisesti. En suunnitellut alun perin järjestäväni haastatteluja, koska arvelin haastattelujen käytännön järjestelyiden osoittautuvan liian työläiksi: minun olisi täytynyt valita haastateltavat henkilöt, ottaa yhteyttä heihin sopiakseni tapaamisen heidän kanssaan ja mahdollisesti matkustaa toiselle paikkakunnalle haastatellakseni heitä. Lisäksi oli huomioitava, että minun olisi pitänyt haastatella suomalaisia ja kanadalaisia kirjastoammattilaisia tasapuolisesti eivätkä kaikki pyydytyt henkilöt olisi välttämättä suostuneet haastateltaviksi (esim. tiukan aikataulun tai haluttomuuden vuoksi).

Alkuperäissuunnitelmastani poiketen haastattelin lehtori Kiveä ja professori Rothbaueria, koska kyseiset haastattelut järjestyivät sattumalta ja helposti. Molemmat haastattelut olivat puolistrukturoituja eli vapaamuotoisia keskusteluja. Haastattelut noudattivat Kumarin (2005) laatimaa määritelmää, sillä haastattelut antoivat minulle arvokasta ja tarkkaa ensikäden tietoa. Haastattelutilanteissa vallitsi hyvä ilmapiiri ja haastateltavat olivat alansa huippuammattilaisia, joten pidän saamaani tietoa luotettavana.

4.1. Kysely

Verkkokyselyni koostui 20 kysymyksestä, joista noin puolet oli monivalinta- ja puolet avoimia kysymyksiä. Lähetin kyselylinkin sähköpostitse sataan suomalaiseen yleiseen kirjastoon syyskuussa 2012 (poimin kirjastojen yhteystiedot Kirjastot.fi-sivustolta) ja kuuteen Kanadan provinssikohtaiseen kirjastojärjestöön marraskuussa 2012. Provinssikohtaiset järjestöt levittivät kyselyä omien provinssiensa yleisiin

kirjastoihin, joten kyselylinkin saaneiden kanadalaisten yleisten kirjastojen lukumäärän arvioiminen on mahdotonta. Löysin kanadalaisten kirjastojärjestöjen yhteystiedot järjestöjen virallisilta verkkosivuilta ja nämä mainitut kuusi kirjastojärjestöä olivat:

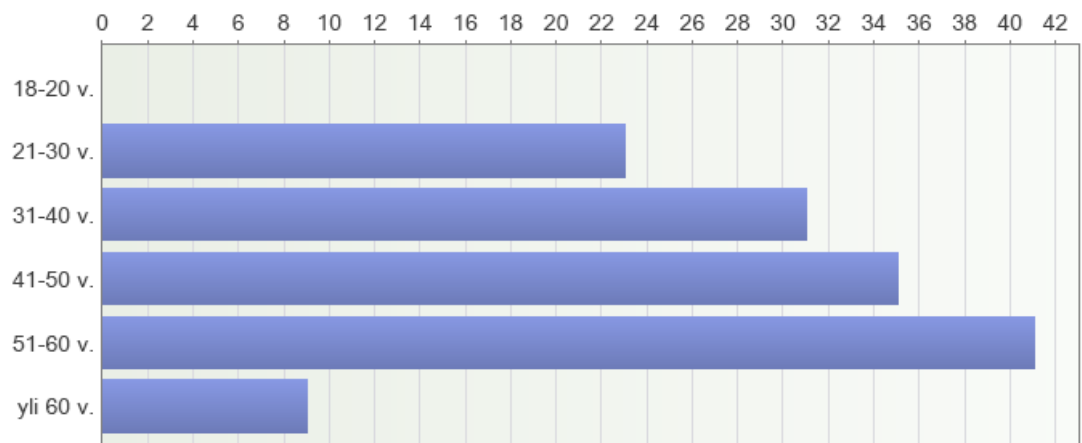
- Atlantic Provinces Library Association
- Ontario Library Association
- Saskatchewan Library Association
- Manitoba Library Association
- Library Association of Alberta
- British Columbia Library Association

Yllä mainittujen kirjastojärjestöjen lisäksi torontolainen harjoitteluohjaajani levitti kyselyä kollegoilleen ja osastopäälliköille Toronto Public Library-kirjastoverkoston sisällä. En ottanut yhteyttä Québecin ja Pohjois-Kanadan provinssien (Nunavut, Yukon ja Northwestern territories) kirjastojärjestöihin, koska Pohjois-Kanada on pääosin autiota erämaata (yleiset kirjastot ovat harvassa ja kirjastotoiminta on vähäistä) eikä kielitaitoni riittänyt ranskankielisen kyselylomakkeen luomiseen ja tulosten tarkasteluun.

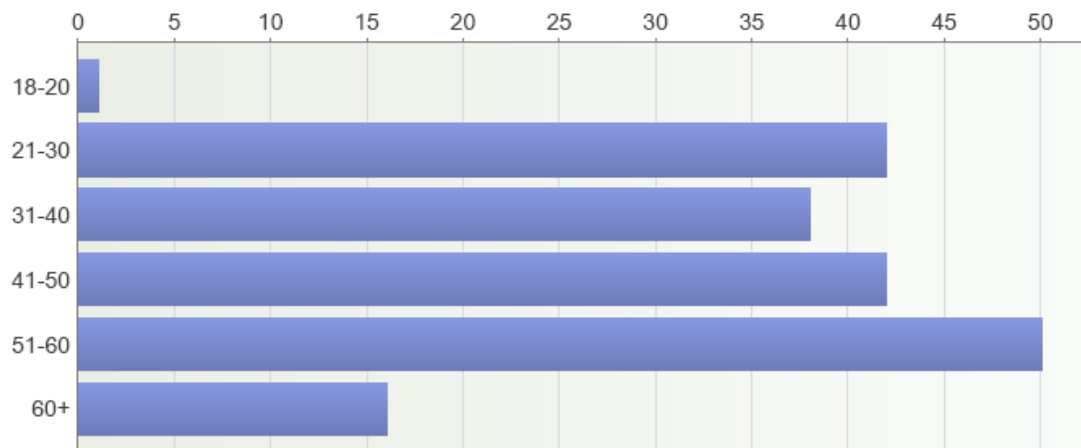
En määritellyt kyselyille aikarajaa, vaan pidin kyselyt aktiivisina kunnes uusien vastausten tuleminen tyrehtyi. Vastaaminen loppui molemmissa maissa noin 1,5 kuukauden kuluttua verkkokyselyn avaamisesta ja kyselylinkin lähettämisestä kirjastoihin ja kirjastojärjestöihin.

4.2. Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi 139 suomalaista ja 189 kanadalaista kirjastoammattilaista, joista valtaosa työskenteli kirjastovirkailijana tai esimiesasemassa. Enemmistö vastaajista oli naisia (suomalaisista 82 % ja kanadalaisista 82,5 %). Kuvioista 1 ja 2 huomataan, että kyselyvastaajat edustivat tasaisesti eri ikäluokkia. Niukka enemmistö sekä suomalaisista (29,5 %) että kanadalaisista (26,5 %) vastaajista ilmoitti olevansa 51–60-vuotiaita.

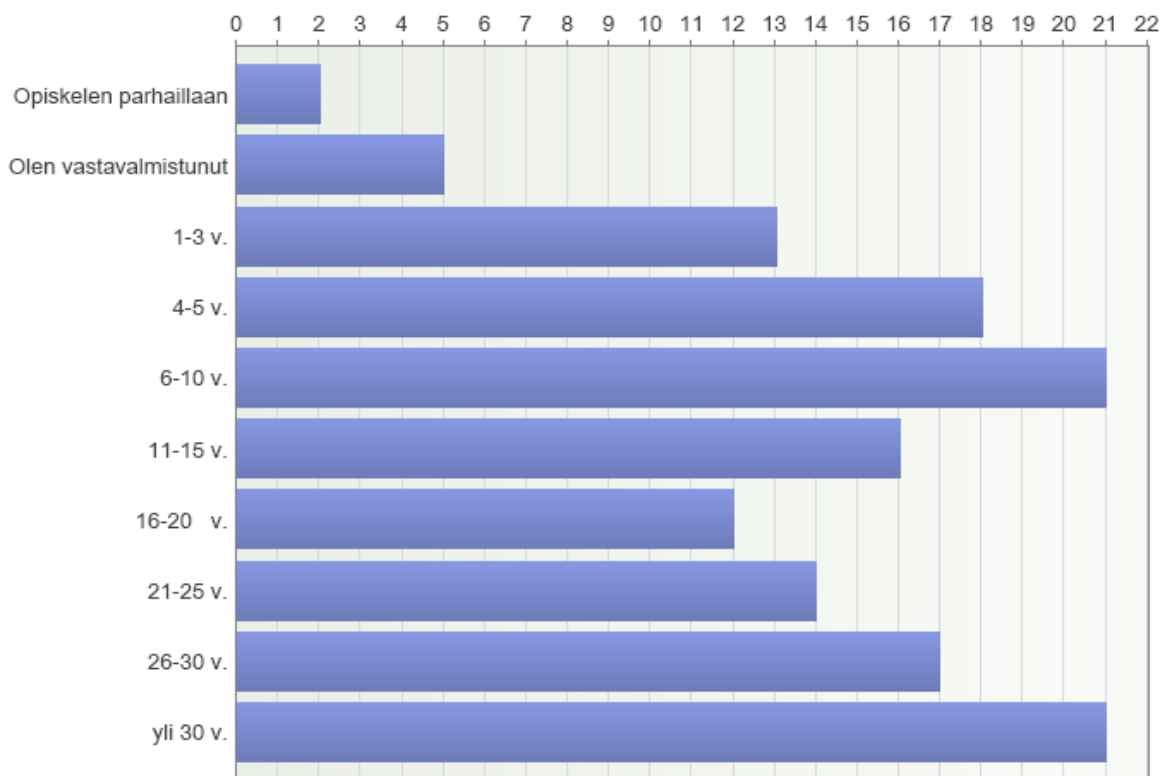

Kuvio 1: Suomalaisten kyselyvastaajien ikäjakauma.

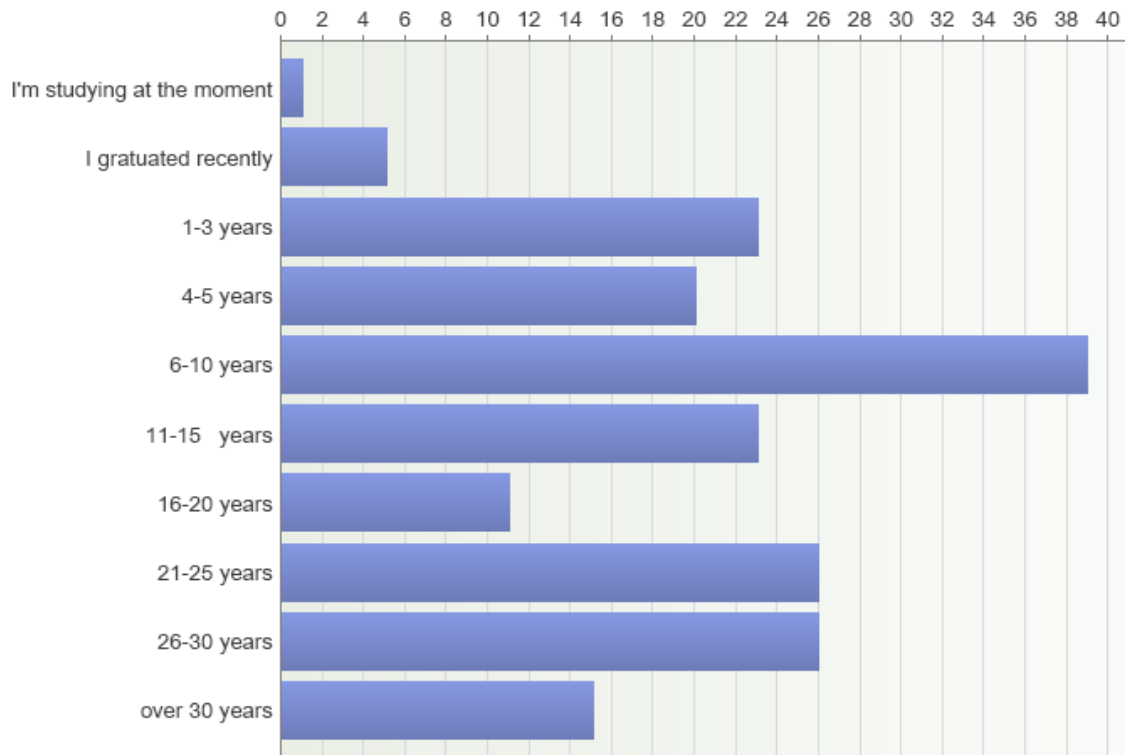

Kuvio 2: Kanadalaisten kyselyvastaajien ikäjakauma.

Myös työurien pituudet jakautuivat tasaisesti, mutta tässä tapauksessa havaitsin maiden välillä mielenkiintoisen eron: 15 % suomalaisista vastaajista oli työskennellyt kirjastoalalla 6-10 vuotta tai yli 30 vuotta (kuvio 3), kun taas 27,5 % kanadalaisista oli takanaan 21–30 vuoden kokemus kirjastotyöstä (kuvio 4).

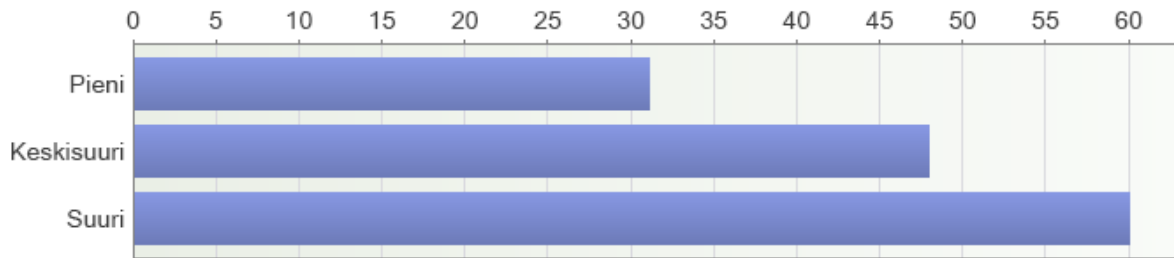

Kuvio 3: Suomalaisten kyselyvastaajien kirjastotyöurien pituudet.

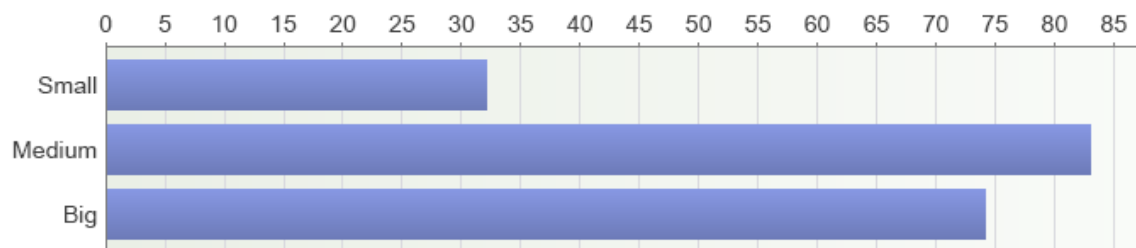

Kuvio 4: Kanadalaisten kyselyvastaajien kirjastotyöurien pituudet.

Henkilökohtaisten taustatietojen lisäksi tiedustelin kyselyyn osallistuneilta henkilöiltä, minkä kokoisissa yleisissä kirjastoissa he työskentelivät. Tuloksia tarkastellessa on huomioitava, etten määritellyt tarkemmin erikokoisia kirjastoja (esim. työntekijöiden lukumäärä, kirjaston/kirjastoverkoston koko tai asiakas-/lainausluvut), joten kirjastojen koko perustuu vastaajien omiin arvioihin. Kuten kuvioista 5 ja 6 huomataan, valtaosa suomalaisista vastaajista (43 %) työskenteli suurissa yleisissä kirjastoissa ja enemmistö kanadalaisista (44 %) puolestaan keskisuurissa yleisissä kirjastoissa. Tulostajakaumassa on huomioitava, että lähetin kyselyni Helsingin kaupunginkirjastoon, joissa työskentelee tiedottaja Maisa Korhosen mukaan noin 500 ihmistä. Tämä saattoi vaikuttaa kyselytulokseen.

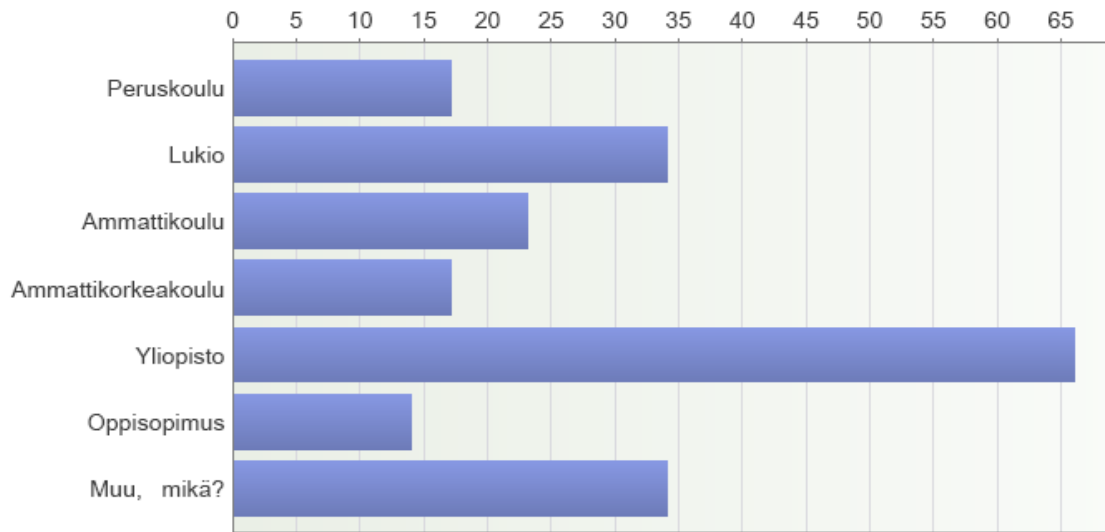
Kuvio 5: Suomalaisten kyselyvastaajien edustamien kirjastojen koko.

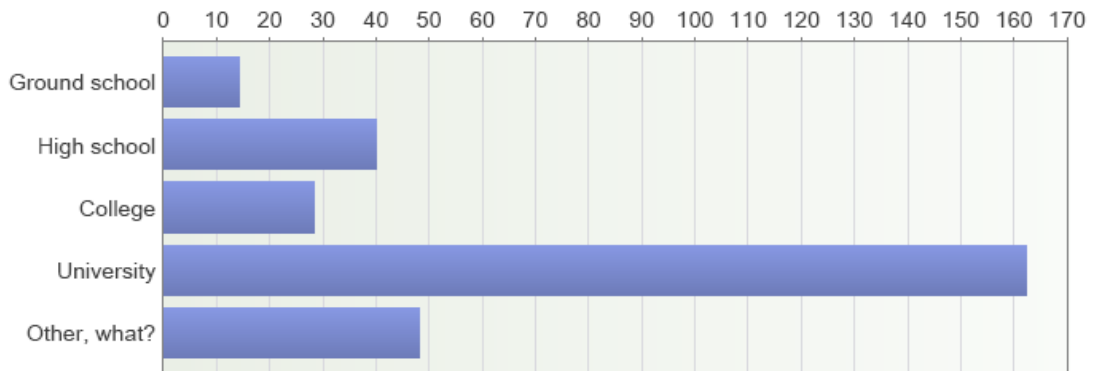
Kuvio 6: Kanadalaisten kyselyvastaajien edustamien kirjastojen koko.

4.3. Kyselyvastaajien koulutustausta

Enemmistö sekä suomalaisista että kanadalaisista vastaajista ilmoitti suorittaneensa yliopistotutkinnon. Alla olevista kuvioista huomataan, että 47 % suomalaisista (kuvio 7) ja 86 % kanadalaisista (kuvio 8) vastaajista ovat suorittaneet korkeakoulututkinnon. Avoimista vastauksista selvisi, että monilta kanadalaisilta löytyi useampi kuin yksi maisteritutkinto, joista toinen oli hankittu useimmiten naapurimaassa Yhdysvalloissa. Toiseksi yleisin koulutuspohja oli lukio tai high school, joka löytyi 24 % suomalaisista ja 21 % kanadalaisista vastaajista. Suomalaisvastaajien kolmanneksi yleisin kirjastokoulutuspohja oli kauppaopiston kirjastolinjan merkonomi-tutkinto, mikä selvisi kyselyyn annetuista avoimista vastauksista.

Kuvio 7: Suomalaisten kyselyvastaajien kirjastoammatillinen koulutustausta.

Kuvio 8: Kanadalaisten kyselyvastaajien kirjastoammatillinen koulutustausta.

Suoritetun tutkinnon lisäksi tiedustelin vastaajien valmistumisvuotta. Kysymykseen vastattiin avoimena vastauksena, joten tulokseni perustuvat silmämääräiseen arvioon. Oli mielenkiintoista huomata, että suurin osa kyselyyn vastanneista suomalaisista kirjastoammattilaisista oli valmistunut 1980-luvun lopun ja 2000-luvun alun välisenä aikana, kun taas kanadalaiset vastaajat olivat valmistuneet pääasiassa 1980–90-lukujen taitteessa tai 2000-luvun lopulla.

Tyytyväisyysmyönteiset ja -kielteiset vastaukset jakautuivat tasaisesti kysyttäessä kirjastoammattilaisten tyytyväisyyttä kirjastoalan koulutuksen sisältöön. 53 % suo-

malaisista ilmoitti olevansa tyytyväinen nykyiseen kirjastoalan koulutukseen, mutta 53 % kanadalaisista näki kirjastoalan koulutuksessa runsaasti parannettavaa. Molempien vertailuryhmien mielestä nopea teknologiakehitys täytyisi huomioida myös kirjastoalan koulutuksessa, mutta toisaalta vastaajat harmittelivat teknologian yleistymisen vievän painopistettä liikaa pois kirjallisuustuntemuksen ja asiakaspalvelutaitojen kehittämisestä. Haapaveden opiston lehtori Kivi totesi, että kirjastotyö on ennen kaikkea asiakaspalvelutyötä eikä pelkkä innokas romaanien lukeminen riitä korvaamaan vuorovaikutustaitojen puutetta.

Vaikka yliopistot ilmoittavat työharjoittelujaksojen kuuluvan pakollisena osana opetussuunnitelmia, kyselyyn vastanneet kirjastoammattilaiset moittivat yliopisto-opintojen olevan liian teoriapainotteisia. Heidän mukaansa opinnoissa keskitytään liikaa kirjatiedon tankkaamiseen, eivätkä yliopistoista valmistuneet maisterit pärjää todellisessa työelämässä. Varsinkin kanadalaisten kirjastoammattilaisten mukaan yliopistosta valmistuneilla opiskelijoilla ei ole minkäänlaisia asiakaspalvelutaitoja eivätkä he osaa kohdata uhkaavia/vaikeita asiakkaita. Sekä suomalaiset että kanadalaiset vastaajat toivoivat käytännönläheisempää otetta yliopisto-opintoihin. Lukiessani kyselyvastauksia hyvin yleinen kommentti oli: ”Vietin paljon aikaa yliopistolla kirjojen ja esseiden parissa, mutta varsinainen ammattitaito tuli vasta työkokemuksen kautta”.

4.4. Suomalaisien käsitykset kanadalaisista

Ainoastaan kaksi prosenttia kyselyyn vastanneista suomalaisista kirjastoammattilaisista kertoi vierailleensa kanadalaisessa yleisessä kirjastossa tai tavanneensa kanadalaisia kirjastoammattilaisia. Avoimista vastauksista selvisi, että monet vastaajista olivat tutustuneet yhdysvaltalaisiin kirjastoihin matkoillaan tai television kautta. Tämän takia useimmat vastaajat sekoittivat keskenään kanadalaiset ja yhdysvaltalaiset yleiset kirjastot. Tämä on täysin ymmärrettävää, koska kyseessä on kaksi kulttuurillisesti ja maantieteellisesti samankaltaista maata. On kuitenkin

muistettava kyseessä olevan kaksi erillistä valtiota, joilla on toisistaan poikkeavat lainsäädännöt ja hallintorakenteet.

Tiedustelin suomalaisten mielikuvia kanadalaisista kollegoistaan vapaaehtoisessa avoimessa kysymyksessä, johon vastasi 81 % vastaajista. Lähestulkoon kaikki myönsivät, ettei heillä ollut minkäänlaista käsitystä kanadalaisista kirjastoista tai työntekijöistä, mutta muutamat kertoivat ”tehneensä nopeaa googletteltua Kanadasta” kyselyä varten tai perustavansa mielipiteensä yhdysvaltalaisista yleisistä kirjastoista syntyneisiin mielikuviin. Enemmistö vastaajista arveli peruskirjastotyön olevan pitkälti samanlaista kuin Suomessa, koska Suomen tavoin Kanada on ”länsimainen sivistysvaltio” ja ”moderni, demokraattinen maa”. Toisaalta monet vastaajista arvuuttelivat kirjastokäytön maksullisuutta ja kirjastotoiminnan rahoituskäytäntöjä. Kommenttien perusteella hyvin monet suomalaiset mielsivät kanadalaiset kirjastot pitkälle kehittyneiksi tieteellisiksi laitoksiksi, joita asiakkaat käyttävät pääasiassa opiskeluun.

”Olen tainnut nähdä elokuvakohtauksissa vain yhdysvaltalaisia kirjastoja. Elokuvissa ne ovat mukavan hiljaisia ja ihmiset keskittyvät opiskeluun ja lukemiseen.”

”Ajattelen kanadalaiset kirjastot suuriksi ja tieteellisellä tavalla vakaviksi laitoksiksi. Kirjastonhoitajat ovat hyvin koulutettuja ammattilaisia, jotka osavat asiansa.”

Kanadalaisiin liitetyt tunnusomaiset piirteet ja stereotypiat näkyivät suomalaisten kirjastoammattilaisten vastauksissa. Suomalaiset ajattelivat monikulttuurisuuden ja maan kaksikielisyyden näkyvän päivittäisessä kirjastotyössä, jolloin kirjastojen koelmiin hankitaan monenkielisiä aineistoja ja asiakaskunta edustaa erilaisia kulttuureja ja kielialueita. Joidenkin vastaajien mielissä kanadalaiset kirjastot ovat täynnä jääkiekkoaiheisia teoksia tai he ”saapuvat töihin hirvellä ratsastaen”.

”Ei mitään mielikuvaa (paitsi ehkä sellainen irrationaalinen mielikuva syrjäisestä mökistä, jossa reipas naisihminen pitää yllä kirjastoa ja vieressä seisoo ryhdikkäästi ratsupoliisi)”

4.5. Kanadalaisten käsitykset suomalaisista

Suomalaisiin verrattuna kanadalaiset näyttivät olevan aavistuksen rohkeampia vastaajia ja tutustuneen paremmin toisen maan kirjastotoimintaan: 8,5 % kyselyyn vastanneista kanadalaisista kirjastoammattilaisista ilmoitti vierailleensa suomalaisessa yleisessä kirjastossa tai tavanneensa suomalaisia kirjastoammattilaisia. Monet kanadalaiset kertoivat vierailleensa varsinkin Helsingissä ja Jyväskylässä. 87 % vastaajista kertoi näkemyksensä suomalaisista yleisistä kirjastoista ja kirjastoammattilaisista, mutta tuloksia tarkastellessa on huomioitava noin 30 % vastauksista tulleen Toronto Public Library-kirjastoverkostosta. Suoritin osan kirjastoalan opintoihini kuuluvasta työharjoittelusta Torontossa syksyllä 2012 ja vierailin monissa kirjastoverkkoon kuuluvissa yleisissä kirjastoissa. Tapasin paljon kanadalaisia kirjastoammattilaisia ja kerroin heille suomalaisesta kirjastojärjestelmästä, mikä saattoi vaikuttaa kyselytulokseen.

Kanadalaisten kirjastoammattilaisten kaksi yleisintä mielikuvaa suomalaisista kirjastoista liittyivät kirjastojen rahoitukseen ja arkkitehtuuriin. Kanadalaiset arvelivat suomalaisten kirjastojen olevan pidemmälle kehittyneitä, koska suomalaisia kirjastoja arvostetaan ja niihin panostetaan enemmän. Suomalaisia pidetään korkeasti koulutettuina ja innovatiivisina teknologiaosaaajina, joten myös kirjastojen arveltiin olevan korkealaatuisia.

”--- I think that there is more focus on innovation in Finland than in Canada.”

”They appear to be better funded, better supported & architecturally superior”

Suomalainen design ja mentaliteetti tunnetaan maailmalla, mikä näkyi myös kanadalaisten kirjastoammattilaisten vastauksissa. Kanadalaiset arvelivat suomalaisten kirjastorakennusten olevan moderneja ja kauniita, ja asiakkaiden olevan mukavan hiljaisia ja rauhallisia. Eräs kanadalaisista vastaajista tiesi Skandinaviassa vallitsevan vahva tarinankerrontaperinne ja Suomen komeilevan lukutaitoisuustilastojen

kärjessä, joten asiakkaiden uskottiin arvostavan ja käyttävän kirjastopalveluja ahkerasti. Toisaalta monet vastaajat arvelivat suomalaisissa kirjastoissa näkyvän vähemmän monikulttuurisuutta ja vieraskielisten aineistojen kirjon olevan suppeampi.

"I imagine the libraries in Finland to be cleaner, more polite, and patrons visit regularly and thank the staff more often."

"I imagine that Finnish library architecture might be more interesting, with neat spins on using public space, but maybe that's just my mental image of Scandinavian design!"

Suomalaisten tavoin myös kanadalaiset esittivät vitsikkäitä, suomalaisiin stereotyyppioihin perustuvia kommentteja. Kanadalaiset epäilivät kirjastojen kokoelmissa olevan paljon Muumi-kirjoja ja arvelivat suomalaisten kirjastotyöntekijöiden juovan työpaikoilla vahvaa kahvia. Yhden vastaajan mukaan Suomi ja Kanada ovat keskenään erilaisia maita, mutta erityisesti yksi asia yhdistää:

"---Finland is much smaller, less populated, more consolidated and more ethnically homogenous but I'm sure its [sic] just as cold as Canada!"

4.6. Yhteenveto kyselytuloksista

Suomalaisten ja kanadalaisten vastauksista löytyi paljon samankaltaisuuksia, sillä lähes kaikki vastaajat uskoivat kirjastotyön olevan pitkälti samanlaista molemmissa maissa. Suomi ja Kanada miellettiin osiksi laajempia maantieteellisiä kokonaisuuksia (Skandinavia ja Pohjois-Amerikka) eikä maita ajateltu yksittäisinä valtioina. Molempiin maihin liitetty tunnusomaiset kulttuuripiirteet näkyivät vastauksissa, sillä suomalaisten yleisten kirjastojen ajateltiin olevan teknologisesti ja arkkitehtuurisesti kehittyneitä ja asiakkaiden hiljaisia ja rauhallisia. Kanadalaisten kirjastojen

kuviteltiin muistuttavan naapurimaan USA:n kirjastoja, minkä lisäksi kirjastoiden työntekijöiden ja asiakkaiden ajateltiin olevan korkeasti koulutettuja. Molemmissa maissa osattiin myös vitsailla tunnetuilla stereotyyppioilla.

Kirjastotoiminnan rahoitus puhutti molemmissa maissa, mutta asiaa tarkasteltiin eri näkökulmista. Suomalaiset arvuuttelivat Kanadan kirjastojen rahoitusmenetelmiä ja kirjastopalvelujen maksullisuutta, kun taas kanadalaisien mielikuvissa Suomen kirjastoihin panostetaan enemmän ja kirjastotoiminnan tukemisen myönnetään enemmän rahoitusta. Tutkittuani Suomen ja Kanadan yleisten kirjastojen rahoituskäytäntöjä huomasin kyselyvastaajien mielikuvien osuvan lähelle totuutta.

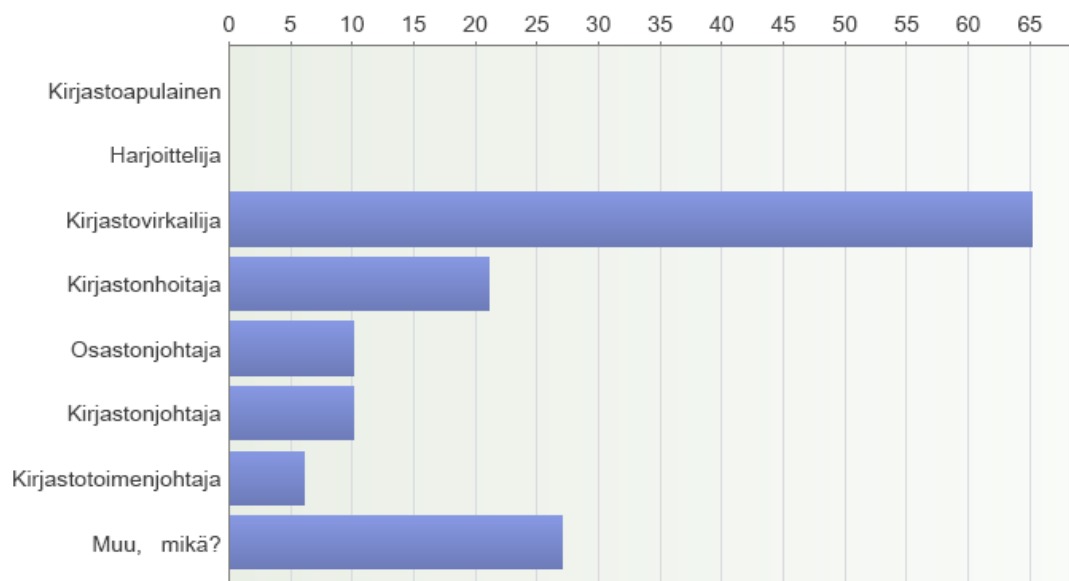
The Canadian Encyclopedia-sivustolta ja CLA:n *Infrastructure Canada Program Funding Toolkitista* (The Canadian... & Canadian Library... [viitattu 7.2.2013]) selviää, ettei Kanadan hallitus tarjoa maan yleisille kirjastoille merkittävää taloudellista tukea, vaan kirjastoja tuetaan pääosin verovaroilla ja muilla paikallistuloilla (mm. provinssikohtaisilla apurahoilla). Kirjastot voivat hakea rahallisia avustuksia erilaisien ohjelmien, kuten The Infrastructure Canada Programin (ICP), kautta. ICP tukee kanadalaisia laitoksia ja organisaatioita, jotka tukevat ekonomista kasvua pitkällä tähtäimellä ja edistävät kansalaistensa elämänlaatua. Avustuksen myöntämisehtona on, että organisaation tukeminen edesauttaa voimakkaan paikallisyhteisön rakentamisessa. Canadian Library Associationin ICP -verkkojulkaisussa kerrotaan, että ohjelmalla on tuettu 38 kirjastoihin liittyvää projektia yli 21 000 dollarilla (noin 18 000 euroa).

Kanadan provinssit ovat säätäneet kirjastokäytön maksullisuudesta omissa provinssikohtaisissa lainsäädännöissään, mutten havainnut vertailussani merkittäviä eroja eri provinssien kirjastolakien välillä. Tämän vuoksi yhden provinssin kirjastolainsäädännön peruseriaatteet pätevät myös muiden provinssien kohdalla. Esimerkiksi Saskatchewanin provinssin kirjastolaissa (Saskatchewan... [viitattu 23.4.2013]) säädetään, että kirjaston peruspalvelujen (mm. lainaus, palautus ja lukusalin käyttö) tulee olla maksuttomia, mutta kirjasto voi halutessaan periä maksun erikoispalvelujen, kuten kaukolainapalvelun tai asiakirjojen tulostamisen/skannauksen, käytöstä.

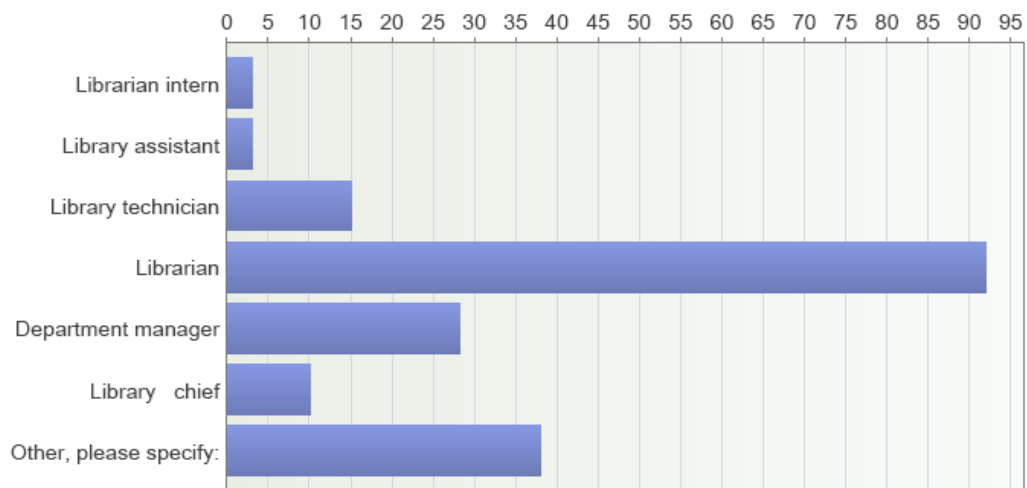
Suomen Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla (Opetus... [viitattu 7.2.2013]) kerrotaan kuntien saavan valtionavustusta, josta kunnat antavat itse määrittelemänsä osuuden yleisten kirjastojen käyttöön. Tämän lisäksi ministeriö myöntää avustusta kirjastotoiminnan kehittämishankkeisiin, kuten kirjastorakentamiseen, kirjastoautojen hankintaan, kehittämis- ja kokeilutoimintaan sekä tapahtumien ja projektien järjestämiseen. Yleisten kirjastojen vuoden 2013 talousarviosta nähdään, että kirjastojen lisäksi avustuksia myönnetään myös henkilöille, joiden työn katsotaan kuuluvan kirjastotoiminnan piiriin (mm. kirjailijoille, kääntäjille ja kuvittajille).

5. KIRJASTOAMMATTILAISTEN TYÖNKUVA

Yleisten kirjastojen historia ja kirjastoalan koulutus vaikuttavat voimakkaasti kirjastotyöskentelyn taustalla, joten on aika tarkastella kirjastoammattilaisten työtä käytännössä. Kirjastomaailmassa työntekijöillä on lukuisia ammattinimikkeitä, kuten tieto- tai kirjastopalvelu assistentti, kirjastovirkailija, erikoiskirjastonhoitaja, informaattikko ja osastopäällikkö. Keskityn kuvaamaan lähdekirjallisuuteen ja opinnäytetyökyselyyn perustuen neljää yleisintä virkaa, koska kaikkien työnimikkeiden läpikäyminen on vaikeaa. Suomen ja Kanadan kirjastoammattilaisten vähimmäispalkat määritellään Kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa (KVTES) ja Kanadan hallituksen ylläpitämällä Working in Canada -sivustolla.

Kuvio 9: Suomalaisten kyselyvastaajien työnimike.

Kuvio 10: Kanadalaisten kyselyvastaajien työnimike.

5.1. Työnimikkeiden määritelmät ja työtehtävät

5.1.1. Kirjastoteknikko/-apulainen

Working in Canada-sivustolla (Working... [viitattu 5.2.2013]) kerrotaan kanadalaisista collegeista valmistuneiden kirjastoteknikoiden ja -apulaisten (eng. library technician/assistant) työnkuvan vastaavan suomalaisten kirjastoalan merkonomitutkinnon suorittaneiden kirjastovirkailijoiden työnkuvaa. Vain 8 % opinnäytetyökyselyyn vastanneista kanadalaisista kirjastoammattilaisista ilmoitti työskentelevänsä tällä hetkellä kirjastoteknikkona tai -apulaisena.

Kirjastoteknikoiden tehtäviin kuuluvat peruskirjastotyöt: he avustavat kirjastoasiakkaita kirjastopalvelujen käytössä, osallistuvat kokoelmien ylläpitoon ja kehittämiseen, tekevät tiedonhakuja ja kaukolainapyyntöjä sekä huolehtivat kirjastoaineistojen lainauksen ja palautuksen sujumisesta. Kirjastoteknikot työskentelevät useimmiten korkeakoulutettujen kirjastovirkailijoiden alaisuudessa.

Kanadassa kirjastoteknikon keskimääräinen tuntipalkka on 22,05 dollaria (noin 17 euroa), mutta provinssista riippuen palkka voi olla korkeampi tai alhaisempi. Esimerkiksi Quebecissä kirjastoteknikon keskimääräinen tuntipalkka on 23 dollaria (noin 18 euroa), kun taas Prinssi Edwardin saarella kirjastoteknikko saattaa joutua tulemaan toimeen 16,75 dollarin (noin 13 euroa) tuntipalkalla.

5.1.2. Kirjastovirkailija

Kirjastovirkailija oli kyselyvastaajien selkeästi yleisin työnimike. Aiemmin tässä luvussa esitellyistä kuvioista 9 ja 10 huomataan, että 46,7 % suomalaisista ja 48,7 % kanadalaisista kyselyvastaajista ilmoitti työskentelevänsä joko tavallisena tai erikoiskirjastovirkailijana.

Suomen Työ- ja elinkeinoministeriön Ammattinetti-palvelun (Ammattinetti... [viitattu 4.2.2013]) ja Kanadan Working in Canada -sivuston perusteella kirjastovirkailijan työnkuva on monipuolisempi ja vastuullisempi kirjastoteknikon työnkuvaan verrattuna. Kanadassa kirjastovirkailijalta vaaditaan yliopistotutkinto, mutta Suomessa myös merkonomipohjaisen kirjastoalan koulutuksen saanut henkilö voi työskennellä kirjastovirkailijana. Joissakin tapauksissa kirjastovirkailija saattaa työskennellä myös osastonjohtajana. Työ on asiakaspalvelutyötä, sillä virkailija joutuu toimiin päivittäin erilaisten ihmisten kanssa. Tehtäviin kuuluvat mm. peruskirjastopalvelujen sujumisesta huolehtiminen (mm. lainaus, palautus, hyllyjärjestyksen ylläpito ja neuvonta), asiakkaiden opastaminen erilaisten laitteiden käytössä, aineistohankintaan ja kokoelmatyöhön osallistuminen sekä erikoisryhmille suunnattujen tapahtumien ja ohjelmien järjestäminen. Kanadalaisissa kirjastoissa kirjastovirkailija saattaa toimia myös kirjastoteknikoiden ja -apulaisten esimiehenä.

KVTES 2012–2013:n perusteella suomalaisten kirjastovirkailijoiden tämänhetkinen peruspalkka on 1811,95 euroa/kk, mutta palkkaukseen vaikuttavat työntekijän työtehtävät, työkokemus ja mahdolliset ylityö- ja viikonloppulisät. Working in Canada-sivuston mukaan Kanadassa kirjastovirkailijan keskimääräisen tuntipalkan sanotaan olevan 29,86 dollaria (noin 23 euroa), mutta palkkauksen määrä vaihtelee provinseittain. Albertassa kirjastovirkailijan keskimääräinen tuntipalkka on 33,41

dollaria (noin 26 euroa), mutta Nova Scotiassa samasta työstä maksetaan keskimäärin 22,97 dollaria (noin 17 euroa) tunnilta.

5.1.3. Informaatikko

Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä Ammattinetti-palvelu määrittelee informaatikon tiedonhankinnan ja -hallinnan ammattilaiseksi, joka vastaa asiakkaidensa ja organisaationsa tiedonhakutehtävien hoitamisesta. Kirjastovirkailijoiden tavoin työssä edellytetään korkeakoulututkintoa, hyvää yleissivistystä ja kielitaitoa, tiedonhakutaitoja, ongelmanratkaisutaitoja sekä teknologian, eri tieteenalojen ja kirjallisuuden hyvää tuntemusta.

Informaatikon vastuualueita ovat asiakkaan tai organisaation tiedon hankinta, välitys ja tiedottaminen, tiedonhankinnan opetus ja organisaation tietojärjestelmien ylläpito (informaation luokitteleminen ja tallentaminen).

Tekemieni tiedonhakujen perusteella Kanadassa ei ole käytössä informaatikon nimekkeellä olevaa virkaa, vaan vastaavia tehtäviä hoitaa tietopalvelusta vastaava kirjastovirkailija (eng. [senior] information services specialist). Suomessa informaatikon palkka määräytyy työehtosopimuksen mukaan.

5.1.4. Kirjastonhoitaja

Kirjastonhoitajat (eng. library manager/director) olivat kirjastovirkailijoiden ohella opinnäytetyökyselyni suurin vastaajajoukko. Suomalaisista vastaajista 29,5 % (kuvio 9) ja kanadalaisista 20,6 % (kuvio 10) kertoi työskentelevänsä esimiesasemassa. Kyselyvastausten ja ammattikuvausten perusteella kirjastonhoitajalta edellytetään korkeakoulututkintoa ja kirjastoalan työkokemusta. Kyselyvastausten perusteella suomalaisten ja kanadalaisten kirjastoesimiesten työnkuvassa on yksi huo-

mattava ero: Suomessa kirjastonhoitajat hoitavat myös tavallisten kirjastovirkailijoiden työtehtäviä, kun taas Kanadassa esimiesten työpäivät koostuvat enimmäkseen toimistossa tietokoneen/paperitöiden ääressä tai kokouksissa istumisesta.

Ammattinetissä ja Working in Canada -sivustolla kerrotaan kirjastonhoitajan työtehtävien riippuvan kirjaston tyypistä, koosta ja kokoelman laajuudesta, mutta häntä voidaan kutsua kärjistetyksi ”kirjaston vastuuhenkilöiksi”. Kirjastonhoitaja vastaa kirjaston henkilöstö- ja talousasioiden hoidosta (mm. työntekijöiden rekrytointi, koulutus, laadunvalvonta, irtisanominen ja budjetointi), suunnittelu- ja kehittämis-tehtävistä ja kirjastokäytön seurannasta. Lisäksi kirjastonhoitaja toimii asiantuntija-tehtävissä ja edustaa kirjastoaan kokouksissa ja tapahtumissa. Kirjastovirkailijoilta vaadittujen ominaisuuksien lisäksi kirjastonhoitajalta edellytetään luovuutta, paineensietokykyä, järjestelmällisyyttä ja huolellisuutta ja ajantasaisuutta sekä kykyä ennakoida tulevia trendejä ja ilmiöitä.

KVTES 2012–2013:n mukaan Suomessa kirjastonhoitajien tai -johtajan peruspalkkaan vaikuttaa paikkakunnan asukasmäärä sekä kirjaston koko ja tyyppi. Alle 15 000 asukkaan kaupungissa sijaitsevan pääkirjaston johtajan peruspalkka on 2168,32 euroa/kk, kun taas 25 001-75 000 asukkaan kaupungissa summa on 2781,80 euroa/kk. Muun kuin pääkirjaston johtajan palkka on alhaisempi. Working in Canada -sivusto kertoo kirjastoesimiehen keskimääräisen tuntipalkan olevan Kanadassa 30,36 dollaria (noin 24 euroa), mutta puolet provinseista ei ole julkistanut omia palkkatietojaan. Arvelen tämän johtuvan kirjastoesimiesten korkeasta yhteiskunnallisesta asemasta, joten palkkoja ei haluta ilmoittaa julkisesti. Sivuston mukaan kirjastoesimiehet saavat keskimääräistä parempaa tuntipalkkaa Ontariossa (32,02 dollaria / noin 25 euroa) ja alhaisempaa Brittiläisessä Kolumbiassa (27,77 dollaria / noin 22 euroa).

5.2. Työaika ja tauot

Kirjastoammattilaisten työajat määritellään Suomen ja Kanadan kirjastolainsäädännössä ja työehtosopimuksissa. Suomen työaikalain kolmannen luvun kuudennessa pykälässä määritellään, että ”säännöllinen työaika on enintään kahdeksan tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa”. Tuoreimmassa KVTES-sopimuksessa (2012) sanotaan, että työntekijän säännöllinen työaika on enintään yhdeksän tuntia vuorokaudessa ja 38 tuntia 15 minuuttia viikossa (luku 3, 7§, 1 mom.). Työntekijälle maksetaan yli-, viikonloppu- ja aattotöistä sopimuksen mukaista ylityökorvusta tai annetaan vastaava määrä vapaa-aikaa (luku 3, 17§, 1 mom.). Työehtosopimuksen mukaan työntekijällä on oikeus pitää yksi vähintään puolen tunnin pituinen ruokatauko ja yksi kymmenen minuutin kahvitauko.

Toronto Public Library -lautakunnan ja työntekijäjärjestön välisestä työehtosopimuksesta (2012–2015 Collective...) ilmenee, että kanadalaiset työskentelevät seitsemän tuntia vuorokaudessa ja yhteensä 35 tuntia kuutena päivänä viikossa. Työnantaja ei voi pakottaa työntekijää ylitöihin, vaan työskentelyn tulee tapahtua työntekijän omasta suostumuksesta. Työntekijä saa ylitöistä 1,5 tunnin ylimääräisen palkan jokaiselta ylityötunnilta ja mikäli ylityö kestää yli kolme tuntia normaalin työajan jälkeen, työntekijä saa kymmenen dollarin ateriakorvauksen. Työntekijällä on oikeus pitää kaksi 15 minuutin kahvitaukoa ja yksi vähintään puolen tunnin ruokatauko työpäivän aikana.

5.3. Kirjastotyön hyvät ja huonot puolet

Ammattikuvaukset antavat tietoa kirjastotyön sisällöstä, mutta ne eivät kerro kirjastoammattilaisten työhön liittyvistä ajatuksista tai kokemuksista. Selvitin verkkokyselyni avulla, mistä asioista kirjastoammattilaiset pitävät eniten ja vähiten työssään sekä miten suomalaisten ja kanadalaisten työntekijöiden ajatusmaailmat eroavat toisistaan.

Suomalaiset ja kanadalaiset kirjastoammattilaiset olivat yksimielisiä työnsä hyvistä puolista. Lähes kaikki vastaajat kehuivat työnsä olevan monipuolista, haastavaa sekä voivansa hyödyntää osaamistaan ja kehittää itseään. Eräs vastaajista kiteytti asian kirjoittamalla:

”Monipuoliset työtehtävät varmistavat etten sammaloidu”

Toinen kiitosta kerännyt asia olivat mukavat asiakkaat. Molempien maiden kirjastoammattilaiset mainitsivat mukavien asiakkaiden olevan kirjastotyön suola ja vastausten perusteella työntekijät pitivät varsinkin lapsista ja ikäihmisistä. Varsinkin pienillä paikkakunnilla kirjastotyöntekijät oppivat tuntemaan asiakkaidensa mieltymykset, jolloin heitä on erityisen ilo palvella. Monien kanadalaisten kommenteissa toistui mahdollisuus auttaa asiakkaita löytämään heidän tarvitsemaansa tietoa ja markkinoida heille tarjolla olevia kirjastopalveluja.

”I like working with the public. I like resolving problems and/or finding them the info they need. I like introducing them to library services they did not know where [sic] available to them”

Kiitosten lisäksi halusin tietää kirjastoammattilaisten mielipiteitä työnsä huonoista puolista. Suomalaisten ja kanadalaisten vastaukset erosivat selkeästi toisistaan. Suomalaiset moittivat palkkauksen ja työmäärän huonoa suhdetta, koska kirjastoammattilaisten palkkaus ei vastaa työn määrää ja vaativuutta. Vastaajien mukaan vuorotyön ja liian vähäisen henkilökunnan vuoksi yhdelle työntekijälle kasaantuu liikaa töitä, jolloin työntekijä joutuu hoitamaan monta tehtävää samanaikaisesti. Eräs vastaajista kertoi, ettei ”yksin iltavuorossa ehdi kunnolla syödä tai pitää taukoa”. Jos kirjastovirkailija ei pysty paneutumaan tehtäväänsä sataprosenttisesti työn hektisyyden vuoksi, kirjastopalvelujen laatu saattaa vaarantua.

Kanadalaisten yleisimpiä huolenaiheita olivat työpaikan huono hallinnollinen järjestelmä sekä vaikeat asiakkaat ja kollegat. Kanadalaisvastaajien mukaan työpaikan sisäinen hierarkia ja byrokratia hankaloittavat kirjastotyöskentelyä, koska johtajilla ei ole todellista tietoa kirjastotoiminnasta ja uusien ideoiden ja kehitysehdotusten läpisaaminen on vaikeaa byrokratian vuoksi. Eräs kanadalaisista

kirjastoammattilaisista kommentoi:

”-- If I had an idea or wanted to try something new, I would have to get the approval of many people.”

Monet kanadalaisista vastaajista nimesivät työn haittapuoliksi vaikeat asiakkaat tai työkaverit. Kirjastoammattilaiset kertoivat kohtaavansa päivittäin asiakkaita, jotka eivät kunnioita kirjaston järjestyssääntöjä, kohtelevat lainaamia aineistoja huonosti tai käyttäytyvät uhkaavasti/loukkaavasti kirjastotyöntekijöitä kohtaan. Sari Lehikoisen artikkelissa *Niskalenkki työpaikkaväkivallasta* (2012) kerrotaan, että uhkaavasti käyttäytyviin asiakkaisiin on alettu varautua myös Suomessa: Helsingin kaupunginkirjaston Intranetistä löytyy ohjeita ja neuvoja hankalien tilanteiden hoitamiseen, kirjastohenkilökuntaa koulutetaan toimimaan uhkaavissa tilanteissa, kirjastolla on sopimus vartiointipalvelun kanssa (tarvittaessa mahdollisuus kutsua vartija paikalle) ja Helsingin kaupungin Työsuojelupakki-järjestelmään kirjataan tietoa työtapaturmista, työturvallisuuspoikkeamista ja vaarojen arvioinnista.

Asiakkaiden lisäksi myös työntekijöiden kesken vallitseva huono ilmapiiri aiheuttaa hankaluuksia, mutta vastaajat eivät halunneet selventää tai kommentoida asiaa tarkemmin. Edellä mainittujen asioiden lisäksi kanadalaisvastaajia häiritsivät henkilöstö- ja budjettileikkaukset sekä esimiestyön toimistopainotteisuus.

5.4. Työllisyystilanne

Ammattinetissä julkaistun työmarkkinatiedon mukaan suomalaisissa kirjastoissa työskenteli vuonna 2011 noin 2300 korkeakoulutettua ja saman verran ilman koulutusta olevaa kirjastotyöntekijää. Titta Baerin (2012) mukaan Pohjois-Pohjanmaalla käydään kovinta kilpailua kirjastoalan työpaikoista ja kirjastovirkkailijoiden työllisyystilanne on huonompi kuin kirjastonhoitajien.

6. TULEVAISUUS JA KEHITYSEHDOTUKSET

Olen tutustunut suomalaisten ja kanadalaisten kirjastoammattilaisten työhön vaikuttaviin taustatekijöihin, kuten yleisten kirjastojen historiaan sekä kirjastoammattilaisten koulutukseen ja työnkuvaan monipuolisten lähdeaineistojen avulla. Olen lukenut myös kirjastoammattilaisten itsensä kertomia mielipiteitä ja kokemuksia. Nyt on aika tarkastella kaikkea oppimaani kokonaisuutena ja pohtia suomalaisten ja kanadalaisten yleisten kirjastojen ja kirjastoammattilaisten tulevaisuutta. Pohdintani lisäksi esitän mahdollisia kehitysehdotuksia kirjastotoiminnan ja – palvelujen kehittämiseksi.

6.1. Tulevaisuuden kirjastopalvelut ja -tilat

Suomalaiset ja kanadalaiset uskovat kirjastotyön luonteen tulevan muuttumaan radikaalisti, mutta peruspalveluja ja kirjastotyöntekijöitä tullaan tarvitsemaan edelleen aineiston korjaamiseen, hyllyttämiseen ja asiakkaiden opastamiseen uutuusteknologian omaksumisessa. Maaliskuussa 2013 aloittanut Helsingin kaupungin kirjaston johtaja Tuula Haavisto kertoo haastattelussa (Lindberg 2013) luottavansa kirjastojen tulevaisuuteen, koska ”kirjoja lainataan niin kauan kuin niitä ilmestyy”. Eräs suomalaisista kyselyvastaajista toivoi näkevänsä ”kirjastoissa olevan tarjolla perinteistä tietopalvelua ja että kirjastoammatillista henkilökuntaa on edelleen. Kirjastot ovat kokoontumispaikkoja ja tapahtumakeskuksia mutta perinteisiä kirjoja on edelleen tarjolla ja niitä lainataan kaiken muun materiaalin ja laitteiden ohessa.”

6.1.1. Kirjastopalvelut sähköistyvät- hurraus vai hirvitys?

Sähköistymisen myötä itsepalvelu tulee lisääntymään, minkä seurauksena asiakkaiden ja kirjastotyöntekijöiden välinen vuorovaikutus vähenee. Muutamat kyselyvastaajista pelkäsivät perinteisten kirjojen häviävän kirjastoista ja hyllyjen tilalle tulevan sähköpistokkeilla varustettuja pöytiä. Varsinkin suomalaiset kirjastoammatilaiset arvelivat sisällönkuvailun merkityksen kasvavan teknologian yleistymisen myötä, koska yhä useammat kirjastopalvelut siirtyvät verkkoon (kirjastojen verkkosivut, aineiston selaaminen ja varaus) ja sosiaaliseen mediaan.

”(Tulevaisuuden) kirjastot ”kylmäasemia”, ei henkilökuntaa paikalla vain koneet ja aineisto, asiakkaat saavat pärjätä itse”

“Less books, more technology. More Ebooks. More space used for public meeting areas, community centres, and less for books. Less professional staff. More self-serve approach - this is already happening in branches with self-checkout”

”Asiakaspalvelun luonne saattaa olla erilaista; vähemmän perustoimintoja, enemmän tiedonhakua yms. Kirjasto varmaan joutuu lisäämään palveluihin uusia asioita; esim. e-kirjoja tai muuta elektronikkaa.”

Laine (2012, 22-25) arvelee e-kirjojen ja lukulaitteiden tulevan yleistymään kirjastokäytössä, mutta toistaiseksi sähköisten kirjojen kirjastosaatavuus vaihtelee eri puolilla maailmaa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Kanadassa kustantajat ovat kieltäytyneet antamasta e-kirjoja kirjastokäyttöön, asettaneet kirjastoille latausrajoituksia tai vaihdelleet aineistojen hankintahintoja. Suomessa on käynnissä Viestinnän keskusliiton johtama eReading-hanke, jossa on mukana 19 yritystä ja organisaatiota sekä neljä tutkimustahoa. Viestinnän keskusliiton verkkosivut (Viestinnän... [viitattu 13.3.2013]) esittelevät hankkeessa tutkittavan sähköisiä lukulaitteita ja kehitettävän niihin liittyviä palvelumuotoja. Hanke painottaa erityisesti ladattavien aineistojen sisältöihin, käyttäjien tarpeiden ja kokemusten huomioimiseen sekä

palvelutoiminnan korkean laadun edellyttämien standardien ja ratkaisujen luomiseen.

Kirjastoammattilaiset näkevät teknologian samanaikaisesti sekä uhkana että mahdollisuutena. Kyselyvastaajat kertoivat, että monet asiakkaat näkevät kirjastot edelleen vanhoina ja pölyisinä kirjavarastoina eivätkä he tiedä mahdollisuudesta käyttää tietokonetta, pelata pelejä tai digitoida vanhoja VHS- ja C-kasetteja kirjastoissa. Näin ollen teknologiaa voidaan pitää mahdollisuutena houkutella uusia asiakkaita kirjastoon.

6.1.2. Valoa, ihmisiä ja konsertteja

Tulevaisuuden yleiset kirjastot nähdään myös tapahtuma- ja tapaamispaikkoina, joissa järjestetään erilaisia kulttuuritapahtumia ja ihmiset voivat tavata toisiaan. Salla Hongiston *Kirjastossa kielikylvyssä* -artikkelissa (2012, 14-15) kerrotaan Tampereen Metso-kirjastossa järjestettävästä kielikahvilasta, jossa maahanmuuttajat voivat tavata toisiaan ja keskustella ajankohtaisista aiheista suomeksi. Rento keskustelu kehittää maahanmuuttajien kielitaitoa ja auttaa heitä sopeutumaan vieraaseen kulttuuriin. Artikkelissa kerrotaan toimintamallin olevan lähtöisin Helsingin Pasilasta, missä kirjaston kielikahvila on toiminut jo kahden vuoden ajan.

Ira Koivu (2012, 13-17) esittelee artikkelissaan uusia kirjastorakennuksia, kuten Jyväskylän Palokan uutta aluekirjastoa, Seinäjoen pääkirjasto Apilaa ja Toholammin kirjastoa. Artikkelin perusteella kirjastoarkkitehtuurissa on pyritty luomaan avoimia ja valoisia tiloja, jotka mahdollistavat erilaisten kulttuuritapahtumien (konserttien, luentojen ja kirjailijavierailujen) järjestämisen. Tapahtumajärjestäminen auttaa kirjastoja verkostoitumaan ja monipuolistamaan tarjontaansa, koska kirjastot joutuvat tekemään yhteistyötä muiden organisaatioiden (mm. kaupungin kulttuuritoimen ja järjestöjen) kanssa. Myös opinnäytetyökyselyyni vastanneet suomalaiset ja kanadalaiset kirjastoammattilaiset uskoivat kirjastoissa yleistyvän ”olo-huonemaisuuden” näkyvän tulevaisuuden kirjastoarkkitehtuurissa.

"I see the library as a community center. A very social place where people come to share ideas and learn life skills as society evolves."

"Kirjasto muuntuu varmaan yhä enemmän semmoiseksi ihmisten olohuoneeksi, jossa kaikille on jotain sirkushuveja tarjolla. Palveluissa on saunaa, teatteria, päivähoitoa, ehkä jonkinlaista koulun ja kirjaston hybridiä ja ties mitä muuta vielä. Sähköisen aineiston vallankumous on varmaan silloin jo paljon pidemmällä, mutta tuskin täysin dominoivassa asemassa kuitenkaan, ihmiset kun tykkäävät kirjoista."

"More community engagement, and collaboration. Libraries partnering with community colleges, public schools and even government organizations. Sharing resources. I would like to see libraries as places for community members to come together to explore and create together."

Myös Tuula Haavisto uskoo verkostoitumisen voimaan, koska tällä tavoin kirjastot saavat uutta perspektiiviä toimintansa kehittämiseen (Lindberg 2013).

6.1.3. Kirjastot kulttuuriperinnön suojelijoina?

Kanadalaiset uskovat kirjastojen merkityksen historian ja lähiöyhteisön vaalijana korostuvan tulevaisuudessa. Kyselyvastaajat toivoivat, että Kanadassa perustettaisiin Australiasta löytyviä Alkuperäistiedotuskeskuksia (eng. Indigenous Knowledge Centre). Queenslandin aluekirjaston verkkosivuilla ja IKC-diaesityksessä (State library... [viitattu 12.2.2013]) esitellään IKC-keskusten olevan paikallisten alkuperäislautakuntien omistamia ja tukemia keskuksia, jotka tarjoavat tietoa alueen alkuperäisväestöstä ja vaalivat näiden kulttuuriperimää. Keskusten tavoitteena on säilyttää alkuperäiskulttuuri vahvana tuleville sukupolville. IKC:n toimintaperiaatteita ovat mm. kauaskantoisen ajattelun ja alkuperäiskielen vaaliminen, historian ja kulttuurin säilyttäminen, suullisen historian dokumentointi ja alkuperäiskulttuurin esitleminen tuleville sukupolville.

Mielestäni kanadalaisten kyselyvastaajien ehdottamia alkuperäiskansojen alkuperäistiedotuskeskuksia voitaisiin perustaa kirjastotoiminnan yhteyteen myös Suomessa ja Kanadassa. Molemmat maat ovat tunnustaneet alkuperäiskansojensa aseman ja oikeudet perustuslaeissaan, sillä saamelaisten oikeudet kirjattiin Suomen perustuslakiin vuonna 1995 (Saamelaiset... [viitattu 17.4.2013]) ja Kanadan hallituksen perustama Aboriginal Affairs and Northern Development Canada edistää Kanadan alkuperäiskansoja (intiaanit, mestitsit ja inuiitit) koskevan lainsäädännön toteutumista. *Saamelaiset Suomessa* -julkaisussa (2013, 18-19) kerrotaan, että noin 60–70% Suomen saamelaisista asuu kotiseutunsa ulkopuolella olevissa kaupungeissa, mutta Suomen saamelaisyhdistykset vaikuttavat pääasiassa alkuperäisväestön kotiseudulla Pohjois-Suomessa.

Uskoisin yleisten kirjastojen yhteydessä toimiville alkuperäistiedotuskeskuksille olevan kysyntää varsinkin Etelä-Suomessa, koska tällä hetkellä saamelaiskulttuurin vaaliminen näyttäisi jämähtäneen Pohjois-Suomeen. Suomalaisen ja kanadalaisten yleisten kirjastojen järjestämät kielikahvilat ja valmennuskurssit edistävät maahanmuuttajien Suomi- ja Kanada-tietoutta, joten toimintamallia voitaisiin soveltaa myös maiden alkuperäisväestöjen kohdalla. Australialaisten esikuviansa tavoin suomalaiset tiedotuskeskukset voisivat levittää saamelaistietoutta esimerkiksi tarjoamalla asiantuntijapalveluita, järjestämällä tapahtumia ja saamen kielikursseja sekä esittelemällä saamelaiskulttuuria kouluissa, päiväkodeissa ja kerhoissa. Kanadalaiset esittelisivät puolestaan intiaanien, mestitsien ja inuiittien kulttuuriperintöä vastaavanlaisella toiminnalla. Alkuperäistiedotuskeskuksen toiminta auttaisi lähialueen saamelaisia, intiaaneja, mestitsejä ja inuiitteja löytämään toisensa ja luomaan uusia kontakteja.

6.2. Työllisyystilanne tulevaisuudessa

Working in Canada -sivusto arvioi, että kirjastoalan työpaikat tulevat vähenemään tulevaisuudessa. Tilastotietojen perusteella kirjastovirkailijoiden tulevaisuus näyt-

tää valoisimmalta: Kanadassa kirjastovirkailijat ovat keskimäärin 45-vuotiaita ja eläkeikä on 61 vuotta. Alalle odotetaan vapautuvan uusia työpaikkoja lähitulevaisuudessa, mikäli virkoja ei lakkauteta säästötoimien vuoksi. Kirjastonhoitajien ja esimiesten työpaikkoja tullaan vähentämään, minkä seurauksena yhä useammat kirjastoteknikot ja -virkailijat tulevat olemaan ylikoulutettuja.

Suomalaiset ja kanadalaiset kirjastoammattilaiset suhtautuvat tulevaisuuden työllisyystilanteeseen varovaisen optimistisesti. Kyselyyn vastanneet kirjastoammattilaiset arvelevat kirjastoalalla olevan tulevaisuudessa vähemmän työpaikkoja, koska automaation lisääntymisen myötä kirjastoammattilaisia tarvitaan vähemmän eikä eläkkeelle jäävien työntekijöiden virkoja täytetä säästötoimien vuoksi. Taloustilanne heijastuu kirjastoalan työllisyystilanteeseen ja työntekijöiden ylitarjonta huonontaa työllisyystilannetta, koska koulutettuja löytyy enemmän kuin avoimia työpaikkoja.

”As the economy goes, so goes the job of librarian. When our economy is good, there are openings for librarians. When the economy is poor, there are significantly fewer opportunities.”

Huolestuttavista tulevaisuudennäkymistä huolimatta kirjastoammattilaiset uskovat alan työllistävän myös tulevaisuudessa. Kirjastoammattilaisia tullaan tarvitsemaan edelleen perustöiden hoitamiseen, koska ”kirjat eivät kävele hyllyyn ja itsekseen korjaudu”. Myös asiakkaat tarvitsevat edelleen aitoja ihmisiä opastamaan teknologian käytössä.

6.3. Kehitysehdotukset

Yksi tutkimukseni päätavoitteista oli löytää kirjastotoiminnan ja –työskentelyn mahdollisia kehittämiskohteita. Lähdeaineistoihin ja kyselytuloksiin pohjautuvan vertailuni perusteella on selvää, että kehittämiskohteita löytyy.

6.3.1. Käytännöllistä, tasapuolista ja ajantasaista koulutusta

Kirjastot ja kirjastotyö muuttuvat ja monipuolistuvat, joten kirjastoalan koulutuksen on muututtava mukana. Monipuolistumisen vuoksi erikoistumis- ja täydennyskoulutuksen merkitys tulee kasvamaan. Luulen, että varsinkin kirjastoautonkuljettajia ja lasten- ja nuortenkirjastotyöhön erikoistuneita työntekijöitä tullaan tarvitsemaan.

“---As things have changed, librarians must adapt to the situations they find themselves in, hopefully the educational system will incorporate these changes. However, changes are occurring fast and education keeping up is a concern.”

*“Ainakin itse joudun nyt suorittamaan lisäopintoja, koska yo merko-
nomeista tuli väliinputoajia kirjastolain uudistamisen myötä. Valmis-
tuessani pätevyys riitti pienen kunnan kirjastonjohtajaksi- nyt vain kir-
jastovirkailijaksi. Uuden kirjastolain myötä kaikki uudet työntekijät ovat
vähintään amk-koulutettuja jotta prosentit täyttyvät”.*

Teoriapainotteisuuden sijaan opinnoissa tulisi omaksua käytännöllisempi ote, koska kyselyvastaajien kommenttien perusteella monien vastavalmistuneiden asiakaspalvelu- ja soveltavuustaidot ovat puutteelliset. He eivät osaa toimia työelämässä, mikä saattaa hidastaa muiden työskentelyä (kokeneemmat joutuvat neuvomaan tai korjaamaan tulokkaiden virheitä). Monet kyselyvastaajista kertoivat oppineensa enemmän työelämässä kuin opiskeluaikana ja eräs suomalaisista vastaajista ehdotti, että opiskelijoille järjestettäisiin ”lyhyt peruskoulutus ja sen jälkeen töihin oppimaan työn kautta”. Mielestäni koulutuksen käytännöllisyyttä voitaisiin lisätä määrittelemällä harjoittelujakso pakolliseksi osaksi opintoja (esimerkiksi University of British Columbiassa harjoittelujakso on vapaaehtoinen), lisäämällä/pidentämällä harjoittelujaksoja ja lisäämällä yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa.

“Many librarians that I work with have impressive theoretical knowledge, but they don't know how to apply that knowledge to real life situations. Library education requires more focus on the practical

*application of knowledge, a greater ephasis [sic] on the business side of things (including finance, marketing, and statistics), and more ma
agement training.”*

*“Tämän alan kouluttautumismuotoja on aivan liikaa erilaisia. On toisen
asteen koulutusta ja oppisopimusta ja amk:ta ja yliopistoa ja vaikka
mitä kirjekurssia. Riittäisi muutama selkeä Kunnollinen useamman
vuoden koulutus, melko samanlainen siis kaikille. Ja paljon työhajoit-
telua!”*

Kanadassa koulutus on maksullista ja kirjastotyöntekijöiltä vaaditaan korkeakoulu-
tutkinto, kun taas Suomessa on tarjolla lukuisia eri koulutusvaihtoehtoja ilmaiseksi.
Kanadassa useimpien yliopistojen opiskelijavalinta tapahtuu suositusten ja arvo-
sanojen perusteella, mutta monissa suomalaisissa yliopistoissa hakijan on mah-
dollista näyttää kelpoisuutensa pääsykokeissa. Mielestäni olisi hyvä, jos voisimme
uudistaa kirjastoalan koulutusta yhdistämällä elementtejä molempien maiden käy-
tännöistä. Rajoittamalla Suomen koulutustarjontaa tulevat kirjastoammattilaiset
omaksuisivat yhtäläiset tiedot ja taidot, mikä säilyttäisi kirjastotyön laadun tasaisen
korkeana. Eri asioihin painottavat koulutusmuodot heijastuvat kirjastoammattilais-
ten työskentely- ja ajattelutapaan. Toivoisin puolestaan Kanadan yliopistojen
omaksuvan pääsykoekäytännön, jotta opiskelijoiden aiempi heikko koulumenestys
ja taloudellinen asema eivät eväisi heidän opiskelumahdollisuuksiaan.

6.3.2. Palkkaus ja arvostus kohdalleen

Kirjastoalan arvostuksessa ja palkkauksessa löytyy petrattavaa. Kirjastoammatti-
laiset mielletään edelleen vahvasti nutturapäisiksi hyssyttelijöiksi ja kirjastojen aja-
tellaan olevan vanhoja ja pölyisiä kirjavarastoja. Kirjastotyö on monipuolistunut ja
muuttunut vaativammaksi (minkä seurauksena kiire ja stressi ovat lisääntyneet),
työmäärä kasvanut ja kuluttajahinnat ovat nousseet nopeasti etenkin Suomessa
(Lehtinen 2011), mutta palkkaus on jämähtänyt paikoilleen. Työntekijöiden päte-
vyys ei vastaa työnkuvaa ja palkkausta, jolloin monet kirjastonhoitajat työskentele-

vät virkailijan palkalla.

”Alan arvostusta pitäisi saada nostettua. Vieläkin elää vahvana stereotypia hiljaisesta kirjastohiirestä.”

“Not enough money or respect for what we do. I considered doing my masters but do not see much of a future, unfortunately. It certainly wouldn't pay for itself.”

”Ihmiset eivät yleensä tiedä, mitä kirjastossa tehdään. Ilmeisesti kuvitelma on sellainen, että kirjastossa vain työntekijätkin lueskelevat lehtiä ajan kuluksi. Kirjastojen varsinainen tietoa käsittelevä työ on jäänyt suurelta yleisöltä täysin tajuamatta.”

Mielestäni yksi keskeisimpiä keinoja lisätä kirjastoalan arvostusta on ihmisten tietoisuuden lisääminen. Suomalaiset ja kanadalaiset kyselyvastaajat kertoivat, että monilla ihmisillä on virheellinen tai puutteellinen käsitys kirjastoammattilaisten työstä. Päättäjät ja kirjastojen ei-käyttäjät luulevat kirjastoammattilaisten työn olevan pelkkää kirjojen lukemista ja tietokoneen ääressä istumista. Suomen Kirjasto-seuran lanseeraaman Lainan päivän lisäksi kirjastoammattilaisten työtä voitaisiin mielestäni esitellä Päivä kirjastovirkailijana -tyyppisellä toiminnalla. Toiminta-ajatuksena olisi, että tavalliset ihmiset pääsisivät kokeilemaan kirjastovirkailijan jokapäiväistä työtä (tiedonhakua, hyllyttämistä, aineiston käsittelyä jne.) ammattitaitoisen virkailijan seurassa, jolloin asiakkaat saisivat todenmukaisemman kuvan kirjastoammattilaisen työstä. Toimintamalli auttaisi ihmisiä huomaamaan, millaisia työtehtäviä kirjastoammattilaisten tulee hoitaa ja millaisia ominaisuuksia heiltä vaaditaan.

7. YHTEENVETO

Suomalaisten ja kanadalaisten yleisten kirjastojen ja kirjastoammattilaisten väliltä löytyy selkeitä eroja ja yhtäläisyyksiä. Maiden yleiset kirjastot kehittyivät eri tavoin ja aikakausina, kirjastoalan koulutustarjonnat eroavat selkeästi toisistaan ja verkkokyselyvastausten perusteella suomalaiset ja kanadalaiset kirjastoammattilaiset painottavat ja asennoituvat työhönsä eri tavoin.

Tutkimustulokseni osoittavat, että **kirjastoammattilaisia ja yleisiä kirjastoja arvostetaan**. Sekä Suomesta että Kanadasta löytyy valtakunnallinen kirjastolainsäädäntö, joka pyrkii vahvistamaan kirjastotoiminnan valtakunnallista asemaa. Suomessa juhlittava Lainan päivä ja Kanadan Kirjastokuukausi esittelevät kirjastoja ja kirjastopalveluja kansalaisille, päättäjille ja medialle. Saamieni kyselyvastausten perusteella suomalaiset ja kanadalaiset kirjastoammattilaiset arvostavat työssään erityisesti monipuolisia työtehtäviä ja positiivisia asiakaskohtaamisia, mutta moittivat huonoa palkkausta, työn hektisyyttä sekä työntekijöiden ja esimiesten välistä puutteellista kommunikaatiota, mikä hankaloittaa potentiaalisten kehitysehdotusten esittämistä.

Kirjastojärjestöt ja niiden toiminta ovat samankaltaisia sekä Suomessa että Kanadassa, mutta selkein ero näkyy järjestöjen tiedotustavoissa. Suomessa kirjastoalan ammattilehti ilmestyy perinteisenä paperiversiona, mutta Kanadassa sekä ammattilehti että uutiskirje ovat sähköisessä muodossa. Suomen kirjastoseura päivittää ja ylläpitää verkkosivujaan, missä kirjastoammattilaiset voivat keskustella ajankohtaisista aiheista. Teknologia kehittyy jatkuvasti ja suomalaiset kirjastot seuraavat ulkomaisten kirjastojen esimerkkiä, joten epäilen Kirjastolehden siirtymisen kokonaan internetiin olevan enää vain ajan kysymys.

Kanadalaisten kirjastojärjestöjen jakautuminen valtakunnalliseen ja provinssikohtaisiin kirjastojärjestöihin on ymmärrettävä ratkaisu, koska Kanadan kokoisessa maassa yhden järjestön olisi mahdotonta hoitaa tehokkaasti kaikkien maan kirjastojen asioita. Työn jakaminen paikallisjärjestöille on hyvä asia, koska heillä on todennukaisempi kuva kyseisen provinssin tilanteesta. Suomessa ei mielestäni tar-

vita läänikohtaisia kirjastoja, koska alueellisen kirjastotoiminnan kehittämisestä ja ylläpidosta huolehtivat pääasiassa maakuntakirjastot.

Kyselyvastausten perusteella **kanadalaiset näyttäisivät tietävän suomalaisista kirjastoista enemmän kuin suomalaiset kanadalaisista**. Mielestäni tässä olisi hyvä kehittämiskohde: monet suomalaisista kyselyvastaajista totesivat kirjastomaailman trendien tulevan USA:sta ja Kanadasta, joten tutustumalla kanadalaiseen kirjastotyöhön voisimme kehittää suomalaisten yleisten kirjastojen toimintaa sekä ennakoida ja omaksua uusia toimintamalleja ensimmäisten joukossa. Kirjastomaailman globalisaation vuoksi samat työskentelymenetelmät toimivat eri puolilla maailmaa, joten kirjastoammattilaisten olisi hyvä olla perillä siitä, mitä maailmalla tapahtuu.

Suomen ja Kanadan työehtosopimusten perusteella **kanadalaiset työskentelevät vähemmän ja pitävät enemmän taukoja työpäivän aikana**. Teknologian yleistymisen myötä kirjastotyöt ovat vähentyneet ja keventyneet hieman. Suomalaisia pidetään perinteisesti ahkerina ja tunnollisina työntekijöinä, mutta liika hektisyys vaarantaa työntekijöiden hyvinvoinnin ja kirjastopalvelujen laadun. Mielestäni suomalaiset voisivat ottaa oppia kanadalaisista: Olisi hyvä, jos suomalaiset voisivat pitää mahdollisuuksien mukaan useampia tai pidempiä taukoja työpäivän aikana.

Tutkimustulosteni johtopäätöksenä voidaan sanoa sekä suomalaisesta että kanadalaisesta kirjastotoiminnasta ja -työskentelystä löytyvän kehittämiskohteita. Tiivistän tutkimusprosessini aikana esille nousseet kehittämiskohteet ja mahdolliset ideat seuraavaan listaan:

- Käytännönläheisempää yliopisto-opiskelua
- Kanadan hallitus myöntäisi enemmän taloudellisia resursseja maansa kirjastotoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen
- Erityisesti suomalaisten kirjastoammattilaisten työssä jaksamisen parantaminen huolehtimalla riittävistä tauoista ja kohtuullisesta työkuormituksesta työpäivän aikana

- Palkkauksen ja työmäärän tasapainottaminen
- Työpaikan sisäisen työilmapiirin ja kommunikaation parantaminen
- Alkuperäistiedotuskeskusten perustaminen kirjastotoiminnan yhteyteen
- Suomen kirjastoalan koulutustarjonnan rajaaminen ja täsmentäminen
- Pääsykoemahdollisuus kanadalaisiin yliopistoihin
- Päivä kirjastovirkailijana -tyyppinen toiminta ihmisten tietoisuuden lisäämiseksi

Aloittaessani tutkimusprosessiani asetin tavoitteekseni löytää mahdollisia kehittämiskohteita ja -ideoita suomalaisesta ja kanadalaisesta kirjastokulttuurista, koska pidin Kanadan kirjastoja ja kirjastoammattilaisia kehittyneempinä kuin Suomen vastaavia. Arvelin kanadalaisten kirjastojen ”paremmuuden” johtuvan ainutlaatuisista toimintamalleista, joiden toimintaperiaatetta olisi voitu soveltaa myös suomalaisissa kirjastoissa.

Ymmärsin tutkimusprosessini edetessä suhtautuneeni liioitellun ihannoivasti kanadalaisiin kirjastoihin ja kirjastoammattilaisiin, koska Suomi ja Kanada ovat loppujen lopuksi hyvin samankaltaisia. Kirkko ja kansainväliset suuntaukset ovat vaikuttaneet molempien maiden yleisten kirjastojen kehitykseen, valtakunnalliset kirjastojärjestöt noudattavat samantyyppisiä toimintaperiaatteita ja kirjastoammattilaisten työtehtävät, mielipiteet ja työllisyystilanne ovat samankaltaisia molemmissa maissa. Suomen ja Kanadan väliset erot liittyivät työaikaan ja palkkaukseen. Vertailun myötä ei syntynyt uusia ja innovatiivisia toimintamalleja, mutta tutkimusvertailuni auttoi tarkastelemaan kirjastoalan nykytilannetta kokonaisuutena. Vertailuni auttoi näkemään, kuinka sama perustoiminto (kirjastoammattilaisten koulutus ja kirjastojen rahoitus) hoidetaan eri puolilla maailmaa sekä mitkä osa-alueet kaipaavat kehittämistä.

Tutkimusmatkani Suomen ja Kanadan kirjastomaailmaan oli kiehtova ja antoisa kokemus. Minusta oli erityisen mielenkiintoista huomata, miten paljon yhtäläisyyksiä ja toistensa tuntemista suomalaisten ja kanadalaisten välillä on. Molempien

maiden kirjastohistoriasta, kirjastoammattilaisten työnkuvista ja ajatusmaailmasta sekä kirjastojärjestöjen ja – lakien toiminnasta löytyy yhdistäviä piirteitä, mutta maita yhdistävät myös kirjastoammattilaisten huoli kirjastoalan tulevaisuudesta. Kukaan ei osaa ennustaa, miten jatkuvasti kiihtyvä teknologiakehitys, tapahtumapainotteisuus ja kansainvälistyminen vaikuttavat yleisten kirjastojen toimintaan, kirjastoammattilaisten työnkuvaan tai alan työllisyystilanteeseen. Hämyisistä tulevaisuudennäkymistä huolimatta kirjastoammattilaiset suhtautuvat tulevaisuuteen optimistisesti, sillä suomalaisen kyselyvastaajan sanoin: ”Kirjasto säilyy, muodot muuttuvat.”

8. LÄHTEET

2012-2015 Collective agreement between the Toronto Public Library Board and the Toronto Public Library Workers Union Local 4948. Canadian Union of Public Employees.

Aaltola, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I: Metodien valinta ja aineistonkeruu-vinkkejä aloittelevalla tutkijalle. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Aboriginal Affairs and Northern Development Canada/ Affaires Autochtones et Développement du Nord Canada: Aboriginal Peoples and Communities. Muokattu 5.12.2012. [Verkkosivu] [Viitattu 17.4.2013] Saatavana: <http://www.aadnc-aandc.gc.ca/eng/1100100013785/1304467449155>

Aboriginal Affairs and Northern Development Canada/ Affaires Autochtones et Développement du Nord Canada: About AANDC. Muokattu 28.3.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 17.4.2013] Saatavana: <http://www.aadnc-aandc.gc.ca/eng/1100100010023/1100100010027>

Aboriginal Affairs and Northern Development Canada/ Affaires Autochtones et Développement du Nord Canada: Acts, Agreements and Land Claims. Muokattu 15.9.2010. [Verkkosivu] [Viitattu 17.4.2013] Saatavana: <http://www.aadnc-aandc.gc.ca/eng/1100100028568/1100100028572>

Ammattinetti: Informaatikko. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 4.2.2013] Saatavana: http://ammattinetti.fi/ammatti/detail/200_ammatti

Ammattinetti: Kirjastonhoitaja. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 4.2.2013] Saatavana: http://ammattinetti.fi/ammatti/detail/194_ammatti

Ammattinetti: Kirjastovirkailija. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 4.2.2013] Saatavana: http://ammattinetti.fi/ammatti/detail/196_ammatti

Baer, T. 2012. Kuka kouluttaa ja mihin?. Kirjastolehti (2), KirjastoPro 7-8.

British Columbia Library Association: About British Columbia Library Association. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 19.1.2013] Saatavana: <http://www.bcla.bc.ca/page/about%20us.aspx>

Campbell, J.R.; Tirri, K.; Ruohotie, P.; Walberg, H. 2004. Cross-cultural research: Basic Issues, Dilemmas and Strategies. 1st edition. University of Tampere. Research Centre for Vocational Education.

Canadian Library Association: About CLA. 2011. [Verkkosivu] [Viitattu 19.1.2013] Saatavana: http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=About_CLA&Template=/CM/HTMLDisplay.cfm&ContentID=13593

Canadian Library Association: Digest 2013. 2011. [Verkkosivu] [Viitattu 19.1.2013] Saatavana: http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=CLA_Digest_2013&Template=/CM/HTMLDisplay.cfm&ContentID=13688

Canadian Library Association: Feliciter. 2011. [Verkkosivu] [Viitattu 19.1.2013] Saatavana: <http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=Feliciter1&Template=/CM/HTMLDisplay.cfm&ContentID=13655>

Canadian Library Association: Infrastructure Canada Program Funding Toolkit- Helping Your Institution Access Federal Government Funding. 2007. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 7.2.2013] Saatavana: <http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=Resources&Template=/CM/ContentDisplay.cfm&ContentID=3684>

Canadian Library Association: Library technician programs in Canada. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.cla.ca/infonation/libtech.htm>

Canadian Library Association: Mission, Values, & Operating Principles. Hyväksytty 4.2.2013. [Verkkosivu] [Viitattu 23.4.2013] Saatavana: http://www.cla.ca/AM/Template.cfm?Section=Mission_Values_andamp_Operating_Principles&Template=/CM/HTMLDisplay.cfm&ContentID=13985

Canadian Library Month. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 19.1.2013] Saatavana: <http://www.cla.ca/clm12/index.html>

Dalhousie University: Master of Information Management. Prerequisites. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.dal.ca/academics/programs/graduate/information-management/apply/prerequisites.html>

Dalhousie University: Program overview. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.dal.ca/academics/programs/graduate/information-management/program-overview.html>

Davidson-Arnott, F. & Weihs, J. 2005. The Evolution of Library Technician Programs in Canada. Feliciter (51,1), 27-30.

Haapaveden opisto: Liiketalouden perustutkinto, merkonomi. Tieto- ja kirjastopalvelujen koulutusohjelma: opintojen rakenne. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.haapop.fi/sivu/fi/opiskelu/ammattillinen_peruskoulutus/tieto-ja_kirjastopalvelut/opintojen_rakenne/

Haasio, A. 2010. Suomen kirjastoseura 1985-2010: Tietoyhteiskunnan tekijä. Helsinki: BTJ.

Homer Morton, E. 1975. Developing public libraries in Canada 1535-1983. Occasional Paper Dalhousie University (9), 24-32.

Hongisto, S. 2012. Kirjastossa kielikylvyssä. Kirjastolehti (4), 14-15.

Human Resources and Skills Development Canada/ Ressources humaines et Développement des compétences Canada: Canadians in context-Immigration. Muutettu 11.4.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www4.hrsdc.gc.ca/.3ndic.1t.4r@-eng.jsp?iid=38>

Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, Kerava. Tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.keuda.fi/portal/aikuiset/tutkintoon_johtava_koulutus/tutkinto?id=262&ala=3

Kivi, U-M. 2012. Tieto- ja kirjastopalvelujen koulutusohjelman lehtori. Haapaveden opisto. Haastattelu 8.8.2012.

Koivu, I. 2012. Uudet tilat. Kirjastolehti (5), 13-17.

Koulutuskeskus Sedu: Tieto- ja kirjastopalveluiden koulutusohjelma, merkonomi. Päivitetty 7.2.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.sedu.fi/Koulutuskeskus_Sedu/Hae_opiskelemaan/Koulutustarjonta/Liiketalous/Merkonomi-Tieto-ja_kirjastopalvelut.iw3

Kumar, R. 2005. Research methodology: A step-by-step guide for beginners. 2nd edition. London/United Kingdom SAGE Publications Ltd.

KVTES 2012-2013: Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus. 2012. Helsinki: KT kuntatyönantajat.

Laine, A. 2012. E-aineistot meillä ja maailmalla. Kirjastolehti (5), 22-25.

Langara College: Library and Information technology. Admission requirements. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana:

<http://www.langara.bc.ca/programs-and-courses/programs/library-information-technology/admission-requirements.html>

Langara College: Cost of studies. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.langara.bc.ca/admissions/cost-of-study-tool/index.html>

Lehikoinen, S. 2012. Niskalenkki työpaikkaväkivallasta. Kirjastolehti (3), KirjastoPro 10-11.

Lehtinen, I.. Suomessa hintapaineita, Ruotsissako ei. Tilastokeskus 2011. Tieto&Trendit (3), 14.

Library and Archives Canada/Bibliothèque et Archives Canada: Education and Employment- Canadian Library Education. Päivitetty 6.10.2011. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.collectionscanada.gc.ca/6/7/s7-2500-e.html>

Library and Archives Canada/Bibliothèque et Archives Canada: Provincial and Territorial Associations. Päivitetty 5.4.2007. [Verkkosivusto] [Viitattu 19.1.2013] Saatavana: http://epe.lac-bac.gc.ca/100/200/301/lac-bac/cdn_libraries-ef/www.lac-bac.gc.ca/6/7/s7-2004-e.html

Lindberg, P. 2013. Innolla haasteita pain. Kirjastolehti (1) KirjastoPro 6.

McNally, P.F. 2002. Libraries in Canada: A précis. Feliciter (2), 75-77.

Mäkinen, I. (toim.) 2009. Suomen yleisten kirjastojen historia. Helsinki: BTJ.

Nova Scotia Community College: Library and information technology. 2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.nscc.ca/Learning_Programs/Programs/PlanDescr.aspx?prg=LBTN&pln=LIBINFTECH

Opetus- ja kulttuuriministeriö: kirjastojen rahoitus. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 7.2.2013] Saatavana: <http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/rahoitus/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö: korkeakoulutaso. Päivitetty 22.12.2011. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/kirjastoalan_koulutus/liitteet/Korkeakoulutaso_2010.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö: muu kuin korkeakouluaste. Päivitetty 22.12.2011 [Verkkajulkaisu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/kirjastoalan_koulutus/liitteet/Muu_kuin_korkeakouluaste.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Valtion kirjastobudjetti: yleiset kirjastot. Päivitetty 4.2.2013 [Microsoft Word-tiedosto] [Viitattu 7.2.2013] Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/rahoitus/yleisten_kirjastojen_valtion_budjetti/index.html

Oppisopimus: Yleistä oppisopimuksesta. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.oppisopimus.net/html/yleista.html>

Oulun seudun ammattikorkeakoulu: kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Päivitetty 8.3.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 7.4.2013] Saatavana: http://www.oamk.fi/koulutus_ja_hakeminen/nuoret_suomenkielinen/yhteiskunta_tieteet_liiketalous_ja_hallinto/index.php?sivu=kirjasto

Oulun seudun ammattikorkeakoulu: opintosuunnitelma. Päivitetty 11.4.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 11.4.2013] Saatavana: http://www.oamk.fi/koulutus_ja_hakeminen/opiskelu_oamkissa/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=ops&lk=s2012&code=3009

Oulun yliopisto: informaatiotutkimus: Harjoittelu. Päivitetty 1.3.2012. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www oulu.fi/informaatiotutkimus/content/ty%C3%B6harjoittelu>

Oulun yliopisto: opetussuunnitelma. Päivitetty 27.2.2013. [Verkkosivu] [Viitattu 11.4.2013] Saatavana: <http://www oulu.fi/informaatiotutkimus/node/506>

Oulun yliopisto: tutustu alaan. Päivitetty 15.3.2012. [Verkkosivu] [Viitattu 11.4.2013] Saatavana: <http://www oulu.fi/informaatiotutkimus/content/katsaus-koulutusohjelmaan-0>

Oulun yliopisto: vaihto-opiskelu. Päivitetty 21.12.2011. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www oulu.fi/informaatiotutkimus/node/738>

Oulun yliopisto: valinta (humanistinen tiedekunta). Päivitetty 17.12.2012. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www oulu.fi/hutk/node/15577>

Picco, Paola. 2008. Quebec's Public Libraries: An Overview of Their History and Current Situation. Public Library Quarterly (27/2), 139-148.

Rothbauer, P. 2012. Professori. University of Western Ontario. Haastattelu 27.9.2012.

Saamelaiset Suomessa: Näkökulmia ja ääniä tämän päivän saamelaisuuteen. Sukukansojen ystävät RY:n julkaisuja 2013. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 17.4.2013] Saatavana: http://sukukansat.mafun.org/Saamelaiset_Suomessa_web.pdf

Saskatchewan Public Libraries Act, 1996. Teoksessa: Statues of Saskatchewan. 2006. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 23.4.2013] Saatavana: <http://www.qp.gov.sk.ca/documents/English/Statutes/Statutes/P39-2.pdf>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu: opetussuunnitelma. Päivitetty 5.9.2012. [Verkkosivusto] [Viitattu 11.4.2013] Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=KIKO-2012>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu: Kansainvälisyys opinnoissa. Päivitetty 28.3.2013. [Verkkosivu] [Viitattu 7.4.2013] Saatavana: http://www.seamk.fi/Suomeksi/Koulutus/Kansainvalisyys_opinnoissa.iw3

Seneca College of Applied Arts and Technology: curriculum. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.senecac.on.ca/fulltime/LITA.html>

Stake, R. E. 2010. Qualitative research: Studying how things work. New York/United States of America. The Guilford Press.

State Library of Queensland: Indigenous Knowledge Centres. 2012. [Verkkosivusto] [Viitattu 12.2.2013] Saatavana: <http://www.slq.qld.gov.au/about-us/indigenous-knowledge-centres>

State Library of Queensland: IKC-diaesitys. Ei päiväystä. [powerpoint-esitys] [Viitattu 12.2.2013] Saatavana: <http://www.snpolytechnic.com/WEBSITE-IKC%20doc%20Indigenous%20Knowledge%20Centre.pdf>

Tampereen yliopisto: informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen median tutkinto-ohjelman esittely. Muutettu 8.11.2012. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.uta.fi/sis/iti/esittely/index.html>

Tampereen yliopisto: kandidaattiohjelman opetussuunnitelma. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <https://www10.uta.fi/opas/opetusohjelma/opetusohjelma.htm?lvv=2012&ops=102&ots=6&kieli=fi>

The Canadian Encyclopedia: Libraries. 2012. [Verkkosivu] [Viitattu 7.2.2013]
 Saatavana: <http://www.thecanadianencyclopedia.com/articles/libraries>

Turun ammattikorkeakoulu: opetussuunnitelma. Ei päiväystä. [Verkkosivu]
 [Viitattu 11.4.2013] Saatavana:
https://ops.turkuamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/sea?koulOhj_id=2755105&ryhmtyypp=1&lukuvuosi=&stack=push

University of Alberta: School of Library and Information Studies. MLIS program requirements. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.slis.ualberta.ca/Programs/MLIS.aspx>

University of Alberta: online MLIS. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.slis.ualberta.ca/Programs/OnlineMLIS.aspx>

University of Toronto: faculty of Information. Admission process: overview. 2012. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: <http://www.ischool.utoronto.ca/admissions/process>

University of Toronto: domestic fees. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.ischool.utoronto.ca/system/files/user/103/dom_fees_mi_tuition_in_cidentals_0.pdf

University of Western Ontario: faculty of Information and Media Studies. All courses. Ei päiväystä. [Verkkosivusto] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.fims.uwo.ca/acad_programs/grad/lis/mlis/Courses/all-mlis-courses.htm

University of Western Ontario: courses. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.fims.uwo.ca/acad_programs/grad/lis/mlis/Courses.htm

University of Western Ontario: graduate programs-Academic programs. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.fims.uwo.ca/acad_programs/grad/lis/mlis.htm

University of Western Ontario: required courses. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.fims.uwo.ca/acad_programs/grad/lis/mlis/Courses/required-courses.htm

University of Western Ontario: structure of the program. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.fims.uwo.ca/acad_programs/grad/lis/mlis/structure.htm

University of Western Ontario: tuition and ancillary fee schedule 2012-2013 for Canadian citizens and permanent residents full-time undergraduate. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 26.1.2013] Saatavana: http://www.registrar.uwo.ca/student_finances/fees_refunds/Fall%20Winter%202012-2013%20UGRD%20fee%20schedule%20Canadian.pdf

Vatanen, P. 2009. Kirjastoalan koulutuksen murroksia: kurssit, kirjeopistot ja korkeakoulut. Teoksessa: Mäkinen, I. (toim.) Suomen yleisten kirjastojen historia. Helsinki: BTJ, 758-777.

Viestinnän keskusliitto: eReading-hanke. Ei päiväystä. [Verkkosivu] [Viitattu 13.3.2013] Saatavana: http://www.vkl.fi/tulevaisuus_ ja_ osaaminen/next_media_-ohjelma/ereading/

Working in Canada: Library, Archive, museum and Art Gallery Managers. Muutettu 5.2.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 5.2.2013] Saatavana: <http://www.workingincanada.gc.ca/report-eng.do?lang=eng&noc=0511&area=9219&titleKeyword=chief+librarian®ionKeyword=Toronto,+Ontario&source=0&action=final>

Working in Canada: Librarians Muutettu 5.2.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 5.2.2013] Saatavana: <http://www.workingincanada.gc.ca/report-eng.do?lang=eng&noc=5111&area=9219&titleKeyword=librarian®ionKeyword=Toronto,+Ontario&source=2&action=final>

Working in Canada: Library and archive technicians and assistants. Muutettu 5.2.2013. [Verkkosivusto] [Viitattu 5.2.2013] Saatavana: <http://www.workingincanada.gc.ca/report-eng.do?lang=eng&noc=5211&area=9219&titleKeyword=library+technician®ionKeyword=Toronto,+Ontario&source=0&action=final>

Åbo akademi: Informationsvetenskap. Päivitetty 10.12.2012. [Verkkojulkaisu] [Viitattu 4.4.2013] Saatavana: <https://www.abo.fi/student/media/22238/informationsvetenskap.pdf>

9. LIITTEET

LIITE 1 Suomenkielinen kyselylomake

Kirjastoammattilaiset Suomessa ja Kanadassa

Taustatiedot

1. Ikä *

- ☐ 18-20 v.
- ☐ 21-30 v.
- ☐ 31-40 v.
- ☐ 41-50 v.
- ☐ 51-60 v.
- ☐ yli 60 v.

2. Sukupuoli *

- ☐ Mies
- ☐ Nainen

3. Kuinka kauan kirjastouranne on kestänyt? *

- ☐ Opiskelen parhaillaan
- ☐ Olen vastavalmistunut
- ☐ 1-3 v.
- ☐ 4-5 v.
- ☐ 6-10 v.
- ☐ 11-15 v.
- ☐ 16-20 v.
- ☐ 21-25 v.
- ☐ 26-30 v.
- ☐ yli 30 v.

4. Minkä kokoisessa kirjastossa työskentelette? *

- ☐ Pieni
- ☐ Keski-suuri
- ☐ Suuri

Koulutus

5. Millainen kirjastoalan koulutus teillä on? Voitte valita useamman vaihtoehdon. *

☐ Peruskoulu

☐ Lukio

☐ Ammattikoulu

☐ Ammattikorkeakoulu

☐ Yliopisto

☐ Oppisopimus

☐ Muu, mikä?

☐

6. Milloin valmistuitte? Ilmoittakaa valmistumisvuosi. *

7. Kuinka kauan opintonne kestivät? *

☐ Vuoden

☐ 2-3 v.

☐ 4-5 v.

☐ Yli 6 v.

8. Koetteko koulutuksenne vastanneen nykyisen työnne vaatimustasoa? *

☐ Kyllä

☐ Ei, miksi?

☐ En osaa sanoa

9. Onko kirjastoalan koulutus muuttunut työuranne aikana? *

☐ Kyllä, miten?

☐ Ei

☐ En osaa sanoa

10. Oletteko tyytyväinen nykyiseen kirjastoalan koulutuksen sisältöön vai olisiko mielestänne jotain parannettavaa? *

☐ Kyllä, olen tyytyväinen nykyiseen kirjastoalan koulutuksen sisältöön.

☐ En, koulutuksen sisällössä on parannettavaa. Mitä?

Työnkuva

11. Asemanne/virkanne *

- ☐ Kirjastoapulainen
 - ☐ Harjoittelija
 - ☐ Kirjastovirkailija
 - ☐ Kirjastonhoitaja
 - ☐ Osastonjohtaja
 - ☐ Kirjastonjohtaja
 - ☐ Kirjastotoimenjohtaja
 - ☐ Muu, mikä?
-

12. Kuvailisitteko työtehtäviänne? *

13. Mitkä ovat työnne hyvät puolet? *

14. Entä huonot puolet? *

15. Ovatko kirjastoammattilaisten työtehtävät tai työn luonne mielestänne muuttuneet työuranne aikana? Esim. ovatko työtehtävät vähentyneet/lisääntyneet tai luonne muuttunut. *

- ☐ Kyllä, miten?

- ☐ Eivät
- ☐ En osaa sanoa

Työskentely kanadalaisessa yleisessä kirjastossa

Huom! Vastataksenne seuraaviin kysymyksiin teillä ei tarvitse olla faktatietoa kanadalaiseen kirjastotyöskentelyyn tai kirjastoihin liittyen.

16. Oletteko koskaan vieraillut kanadalaisessa yleisessä kirjastossa tai tavanneet kanadalaisia kirjastotyöntekijöitä? *

☐ Kyllä

☐ En

17. Millainen mielikuva teillä on kirjastoammattilaisten työstä kanadalaisessa yleisessä kirjastossa? Millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä työnkuvassa on verrattuna suomalaisiin kirjastoammattilaisiin?

Kirjastoammattilaiset tulevaisuudessa

18. Millaisena näette kirjastotyön 10 vuoden kuluttua? *

19. Millaisena näette kirjastoalan työllisyystilanteen tulevaisuudessa? *

20. Liittyen nykyiseen kirjastoalan koulutukseen ja kirjastoammattilaisten työnkuvaan, oletteko tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen vai olisiko mielestänne jotain parannettavaa? *

☐ Kyllä, olen tyytyväinen nykyiseen tilanteeseen.

☐ Ei, mielestäni asiassa löytyy parannettavaa. Mitä?

LIITE 2 Englanninkielinen kyselylomake**Librarians in Canada and Finland****Background information**

1. Sex: *

- ☐ Male
- ☐ Female

2. Age (years) *

- ☐ 18-20
- ☐ 21-30
- ☐ 31-40
- ☐ 41-50
- ☐ 51-60
- ☐ 60+

3. How long is your career working in a public library? *

- ☐ I'm studying at the moment
- ☐ I graduated recently
- ☐ 1-3 years
- ☐ 4-5 years
- ☐ 6-10 years
- ☐ 11-15 years
- ☐ 16-20 years
- ☐ 21-25 years
- ☐ 26-30 years
- ☐ over 30 years

4. What's the size of the public library you are working now? *

- ☐ Small
- ☐ Medium
- ☐ Big

Education

5. Please describe your educational background. You can choose multiple options: *

☐ Ground school

☐ High school

☐ College

☐ University

☐ Other, what?

☐

6. When was the year of graduation?

7. How long did you study library and information science? *

☐ For one year

☐ 2-3 years

☐ 4-5 years

☐ Over 6 years

8. Do you feel that the education meets with the requirements of your current job? *

☐ Yes

☐ No

9. Are you satisfied with the current content of the education of librarianship or is there something to improve? *

☐ Yes, I'm satisfied with the current content of education

☐ No, there's something to improve. Please specify:

10. Has the content of education in librarianship changed during your working career? If yes, how? *

Features of the work

11. Your title: *

- ☐ Librarian intern
- ☐ Library assistant
- ☐ Library technician
- ☐ Librarian
- ☐ Department manager
- ☐ Library chief
- ☐ Other, please specify:

12. Please describe your tasks in the library: *

13. What are the things you like about your job? *

14. How about the things you dislike about your job? *

15. Do you think that the tasks or the character of the work has changed during your career? If yes, how?

Public libraries and librarians in Finland

NOTE: To answer to the following questions NO previous knowledge/facts about Finnish libraries and librarians is required.

16. Have you ever visited Finnish public libraries or met Finnish librarians? *

- ☐ Yes, I have.
- ☐ No, I haven't.

17. What kind of image do you have about public libraries and librarians in Finland? What similarities and differences there are compared to the Canadian libraries and librarians?

Public libraries and librarians in the future

18. How do you imagine the working in a public library in 10 years? *

19. How do you see the employment situation of librarians in the future? Are there jobs for librarians in 2022? *

20. Considering the education of librarianship and the features of the librarians' work, are you satisfied with the current situation or is there something to improve? *
